

Vetenskapsrådet

SAMVERKAN, FORSKARSKOLOR OCH NÄTVERK

– kartläggning av särskilda villkor
och bidragsformer inom utbildningsvetenskap

Vetenskapsrådet

Samverkan, forskarskolor och nätverk

– kartläggning av särskilda villkor och bidragsformer inom utbildningsvetenskap

Förord

Vetenskapsrådets utbildningsvetenskapliga kommitté startade sin verksamhet i mars 2001 och har anslag på knappt 130 miljoner kronor per år. Uppdraget är att främja forskning av hög vetenskaplig kvalitet med relevans för lärarutbildning och pedagogisk yrkesverksamhet. Det innebär forskning om lärande, kunskapsbildning, utbildning och undervisning. På samma sätt som Vetenskapsrådet i övrigt har kommittén även i uppgift att behandla forskningspolitiska frågor och arbeta med forskningsinformation.

Utbildningsvetenskap intar inom Vetenskapsrådet en särställning då kommittén dels är tidsbegränsad och dels för att den i regleringsbrevet har fått särskilda villkor för finansiering av forskning.

Ett av dessa särskilda villkor är samverkanskravet, som innebär att forskningen så långt möjligt är skall bedrivas i samverkan mellan olika lärosäten. Andra villkor är beslutade av kommittén och rör t.ex. olika bidragsformer som kommittén ansett viktiga som ett led i arbetet med att bygga upp ett nytt forskningsområde. I denna rapport har tre olika forskare studerat hur dessa särskilda villkor påverkat verksamheten. Detta för att ge kommittén underlag för vidare beslut och diskussioner.

Docent Eskil Franck har kartlagt samverkan inom beviljade projekt för år 2006 genom att gå igenom ansökningarna, göra telefonintervjuer och gå igenom bakomliggande styrdokument. Francks slutsatser är att väl genomförd samverkan har många positiva effekter, bl.a. stabilare och mer stimulerande forskningsmiljö och breddat kunskapsflöde. Han anser att UVK på ett konsekvent sätt i riktlinjer för projektansökningar, i instruktioner för bedömargrupper och i själva beslutsprocessen bör visa att den förväntar sig att 1+1=3 när det gäller samverkanskravet. Det vill säga att samverkan har ett kvalitativt mervärde och att detta ska finnas beskrivet i projektansökningarna.

Bidragsformen forskarskolor är utvärderad av professor Gunnar Persson. I undersökningen ingick samtliga beviljade forskarskolor 2001-2006 som kartlades främst med hjälp av enkäter. Han konstaterar att många av forskarskolorna dragits med ”barnsjukdomar” men att utfallet i form av, i rimlig tid, färdiga doktorer ändå gör bilden relativt ljus. Inför eventuell etablering av fler forskarskolor pekar han på vikten av adekvat handledarkompetens, att antalet lärosäten per forskarskola inte ska vara alltför många samt att förberedelse arbetet är av största vikt.

Professor Heléne Lundkvist har kartlagt nätverk i de inom bidragsformen beviljade ansökningarna 2001-2005. Detta har skett dels genom en enkät och dels genom ansökningarna. Lundkvists slutsatser är att nätverksfinansieringen bidragit till etablerandet av samverkan och att satsningen varit lyckad både i form av generade publikationer och producerade doktorer. På minussidan finns underutnyttjande av webbaserad information och kommunikation samt att internationella kontakter varit av mindre omfattning än som förutspåts i ansökningarna. Som generella fördelar med nätverkssamarbete pekar hon på att det kan stärka forskningsområden under framväxt, underlätta tvärvetenskapliga angreppssätt och öka möjligheterna att verka på den internationella arenan.

April 2007

Ulf P. Lundgren

Huvudsekreterare

Utbildningsvetenskapliga kommittén

Innehåll

Om samverkan inom utbildningsvetenskapliga projekt, 1+1=3	4
Eskil Franck	

Utvärdering av forskarskolor finansierade av Vetenskapsrådet 2001 – 2006	11
Gunnar Persson	

Kartläggning av UVK:s stöd till nätverk under perioden	23
Heléne Lundkvist	

Appendix 1 Nätverk - kartläggning	
Appendix 2 Enkät om nätverk	
Appendix 3 Sammanställning av enkätsvar	

Om samverkan inom utbildningsvetenskapliga projekt, 1+1=3

Eskil Franck, docent i teologi, LHS

Inledning

Alltsedan tillkomsten av utbildningsvetenskapliga kommittén har samverkan mellan universitet och högskolor varit ett forskningspolitiskt mål. Tanken från statsmakterna har varit att medel ska beviljas till forskning som i nationell konkurrens bedöms ha hög vetenskaplig kvalitet. I det sammanhanget sägs att "själva forskningsmiljön ofta är central för en gynnsam utveckling".¹ Forskningen ska därför bedrivas i utbildningsvetenskapliga nätverk vars syfte är att de "skall utgöra goda forskningsmiljöer där forskare, forskarstuderande och även yrkesverksamma lärare från olika universitet och högskolor i landet kan medverka i och gemensamt utveckla angelägen forskning".² Tanken formaliseras genom att nätverken bör byggas upp "genom att forskare från flera lärosäten, varav minst ett universitet och en högskola, gemensamt inlämnar en ansökan om medel till forskningsprogram med ett flertal disputerade forskare".³

Den bakomliggande tanken förefaller vara att universiteten med sin – just genom sin universitetsstatus och sina fakultetsmedel – kvalitetssäkrade forskningsverksamhet ska fungera som draghjälp för kvaliteten i högskolornas forskning.⁴ På vilket sätt kvaliteten positivt påverkas eller hur kvalitetsvinsterna konkret ska uppnås är det svårare att få grepp om.

I de senaste årens regleringsbrev till Vetenskapsrådet har samverkanstanken fått en mer komprimerad form när det heter att medlen för utbildningsvetenskaplig forskning "huvudsakligen skall användas till forskningsprogram i nära anslutning till lärarutbildning inom vilka universitet och högskolor skall samverka". Den kortfattade formeln har inte bidragit till klarhet kring den vetenskapsteoretiska frågeställningen hur samverkan mellan lärosäten gagnar kvaliteten i de vetenskapliga resultaten. Inte heller den mer formella frågan om samverkan ska vara villkorad, och i så fall i vilka former, får här ett tydligt svar. En av slutsatserna i Vetenskapsrådets rapport 5/2005⁵ synes därför gälla även här: "...manglande stringens och presisjon i dokumentene, gir rom for ulike tolkninger". I slutändan resulterar utebliven eller alltför fri och spretig tolkning i osäkerhet och ibland godtycke hos såväl dem som ansöker som hos dem som granskar och beviljar medel. Det är inte tillfredsställande.

Uppdraget

Mot denna inledande bakgrund har utbildningsvetenskapliga kommitténs huvudsekreterare givit mig i uppdrag att undersöka samverkansdelen i ansökningsomgången 2006.

---

¹ Se bl.a. Prop.1999/2000:135, sid. 42

² Ibid.

³ Ibid.

⁴ Hur man ska se på de delar av högskolornas verksamhet som kvalificerats som eget vetenskapsområde är inte alldeles klart. De normerande texterna säger inget om denna grupp.

⁵ Utdanningsvitenskap som forskningsområde En studie av Vetenskapsrådets stötte till utdanningsvitenskaplig forskning, sid.46

Utgångsfrågan för undersökningen är:

Hur har de som ansökt om medel uppfattat och behandlat tolkningen av samverkanskravet⁶ i utbildningsvetenskapliga kommitténs direktiv inför ansökningsförfarandet?

Underlag

Materialet för undersökningen har utgjorts av samtliga projektansökningar 2006 som beviljats medel samt de ansökningar med prioritet 4 som inte beviljats medel. Åtta telefonintervjuer har genomförts med huvudsökande från lärosäten av olika slag och med geografisk spridning över landet. Till detta kommer genomgång av bakomliggande styrdokument samt de båda utvärderingarna av utbildningsvetenskapliga kommitténs verksamhet utförda av Lars Haikola⁷ och Petter Aasen m fl.⁸

Utgångspunkt

För att kunna hantera frågeställningen och uppdraget har jag för min egen förståelse måst föra vissa resonemang och stipulera vissa definitioner utifrån den styrande satsen i regleringsbrevet. Framställningen utgör mina egen vägledande arbetshypoteser och är inte behandlad, än mindre beslutad av utbildningsvetenskapliga kommittén eller Vetenskapsrådet. Jag har dock resonerat om den med huvudsekreteraren, biträdande huvudsekreteraren och en forskningssekreterare.

”Vidare skall medlen för utbildningsvetenskaplig forskning huvudsakligen användas till forskningsprogram i nära anslutning till lärarutbildning inom vilka universitet och högskolor skall samverka.” (Regleringsbrevet)

1. Lärarutbildning:

Den senaste lärarutbildningsreformen 2001 har som en av sina viktigaste målsättningar att föra samman utbildningens olika delar och aktörer till en mer organisk helhet. Den ämnesteoretiska utbildningen, den tillämplande lärarkunskapen och den konkreta skolverkligheten är tänkta att samverka så att studenterna uppfattar utbildningen som sammanhängande och integrerad. Den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) är därvid en tillnärmelsevis ännu inte fullt utnyttjad nyckelfaktor. Ingen *enskild* aktör äger utbildningen eller benämningen 'lärarutbildningen'. Visserligen 'ägs' examinationsrätten och rätten att besluta om utbildnings- och kursplaner av organ som därigenom skulle kunna uppfatta sig som 'lärarutbildningen', men detta är mer fråga om ett organisatoriskt förhållande än ett innehållsligt och verksamhetsmässigt. Tesen på en del håll att säga att lärarutbildningen är hela lärosätets angelägenhet och ansvar är ett steg åt rätt håll. Nästa steg är att på allvar ge skolans värld den ansvarstagande roll som den ska ha. Ansvar för detta steg har naturligtvis i första hand lärosätena, men även utbildningsvetenskapliga kommittén kan bidra på ett icke oväsentligt sätt, t ex genom ökad representation från skolans värld i själva kommittén (en sak för Vetenskapsrådet att besluta om inför en eventuell omvandling av utbildningsvetenskapliga kommittén till ett ordinärt forskningsråd) och genom tillsättandet av referensgrupper i samband med beviljande av forskningsmedel. Eventuellt kunde man tänka sig att ansökningarna innehöll förslag om lämplig referensgrupp från den del av den pedagogiska verksamheten ansökan omfattar.

---

⁶ ”Forskningen kan lämpligen utföras i nätverk med forskare från flera lärosäten, varav minst en högskola och ett lärosäte med fasta forskningsresurser inom ett eller flera vetenskapsområden”.

⁷ SOU 2005:31

⁸ Se not 5

Förstår man begreppet lärarutbildning på detta sätt banar det väg för utbildningsvetenskaplig samverkan på ett öppnare, mer förutsättningslöst och tydligare sätt än tidigare.

Förslag på definition:

Med 'lärarutbildning' avses verksamheter bland alla bidragande parter i den samlade, integrerande verksamhet inom lärosätena och i relation till verksamhetsfältet, vilka leder fram till lärarexamen.

2. "i nära anslutning till"

Med definitionen ovan har gränserna suddats ut mellan olika samverkande aktörer. Det gör att tanken på kunskapsmässigt inflöde till lärarutbildningen också blir svårare att låsa in i vissa fack. Detta blir så mycket mer angeläget som lärarutbildningens vetenskapliga bas kraftfullt och energiskt måste breddas och stärkas.

Det vore i detta sammanhang värdefullt om Utbildningsvetenskapliga kommittén kunde bidra till att begreppet 'forskningsanknytning' ersätts med 'forskningsbaserad'. 'Anknytning' leder för många – inte minst inom de traditionella lärarutbildningsinstitutionerna med en klar majoritet icke vetenskapligt kompetenta lärare – tankarna till en kunskap och kompetens som hängs på utbildningens övriga delar som något extra, i bästa fall pricken över i:et. Forskningen riskerar att komma sist, inte först, i kunskapskedjan.

Bodelningen mellan vetenskap och tillämpning inom lärarutbildningen permanentas därmed och kan på ett olyckligt sätt t o m förstärkas. Begreppet 'baserad' markerar däremot att fundamentet, grunden för all högre utbildning - även professionsutbildningar som lärarutbildningen – utgörs av forskningens vetenskapliga resultat. Att en professionsutbildning måste innehålla något *mer* än vetenskapliga resultat är uppenbart, men utbildningens kunskapsmässiga bas måste i alla avseenden vila på vetenskaplig grund. Den s.k. beprövade erfarenheten – som då verkligen ska vara beprövad, dvs. något mer än enbart lång erfarenhet – har sin givna plats inom lärarutbildningen men kan aldrig ersätta det genomgående kravet på vetenskaplighet.

Skulle man i detta perspektiv gå igenom samtliga delar av lärarutbildningen och på ett konsekvent sätt fråga efter dess vetenskapliga bas skulle behovet av inflöde av kunskap från en rad (oväntade?!) områden bli tydligt. I ljuset härav bör 'i nära anslutning till' uppfattas relaterat till utbildningens *innehåll*, inte dess organisatoriska ramverk. Utbildningsvetenskapliga kommitténs prövning av ansökningar om forskningsmedel bör därför särskilt beakta om ett tänkt projekt kan bidra till kunskap inom områden som hittills varit svaga eller underförsörjda vad gäller vetenskapliga rön. Ett "genomsyrningskriterium" för lärarutbildningen borde kunna beaktas. Det skulle i sin tur bana ytterligare väg för samverkanstanken.

Förslag på definition:

Prefixet 'i nära anslutning till' lärarutbildningen anger angelägenheten och möjligheten av ett brett, gränsöverskridande inflöde av forskningsresultat som kan ge lärarutbildningen en vetenskaplig bas i alla dess delar.

3. "Huvudsakligen"

Begreppet öppnar ytterligare en dörr för medelstilledningen ut mot forskningsvärlden i förhållande till den traditionella lärarutbildningen. Med kännedom om tillkomsten av satsar och begrepp i förordningssammanhang skall begreppet dock inte tillskrivas över-

driven innebörd. Det synes snarast förstärka möjligheten för utbildningsvetenskapliga kommittén att pröva forskningsansökningar inom kunskapsfält som i förstone inte förefaller ligga inom lärarutbildningens verksamhetsområde. Begreppet kan bana väg för en förståelse som vetter åt grundforskning inom det utbildningsvetenskapliga området; dvs. en forskning som tydligare drivs av ostyrd vetenskaplig nyfikenhet utan krav på direktrelevans men ändå är av sådan karaktär att den kan bedömas på sikt få värde för pedagogisk verksamhet och därmed för lärarutbildningen. Så förstått skulle 'huvudsakligen' på ett tydligare sätt markera det utbildningsvetenskapliga områdets plats inom Vetenskapsrådet som grundforsknings- och inte sektorforskningsorgan. Öppen samverkan stöds också av detta resonemang.

Förslag på definition:

'Huvudsakligen' skapar ett friutrymme för utbildningsvetenskapliga kommittén att stödja sådan forskning som bedöms ligga utanför den omedelbara användningen inom lärarutbildningen men bedöms kunna generera sådan kunskap som på sikt kan få stor betydelse för denna utbildning.

4. "... inom vilka universitet och högskolor skall samverka"

Universitet och högskolor skall således samverka inom de forskningsprogram som utbildningsvetenskapliga kommittén beviljar medel till. I linje med punkterna 1-3 ovan förefaller det rimligt att förstå uppmaningen till samverkan som ett sätt att bredda den smala forskningsbas som de enskilda lärarutbildningarna ofta har och därmed bereda marken för ett allsidigare kunskapsinflytande. De mindre lärarutbildningarna i landet har en mindre kritisk massa av kompetenta forskningsmiljöer än de lärarutbildningar som är knuta till, åtminstone de större universiteten. Dessutom får lärarutbildningarna vid universiteten direkt och indirekt draghjälp av andra fakulteter och forskningsmiljöer.

Detta leder till två överväganden:

a. Samverkanskravet/-ambitionerna bör vara starkare ju mindre sammanhang forskningsprojektet har sin bas i. Istället för enbart en formell kvantitativ bedömning av formell samverkan bör en kvalitativ prövning göras. Bedöms den vidgade miljö, som ansökan presenterar, vara tillräckligt stark och bärkraftig för att kunna generera forskning som har möjlighet att prestera den höga kvalitet statsmakterna eftersträvar? Självklart måste i så fall ett sådant bedömningskriterium noga redovisas i samband med utlysning av forskningsmedlen.

b. Inom större lärosäten, särskilt universiteten, skulle kravet istället kunna omfatta samverkan över de traditionella ämnes-, institutions- och fakultetsgränserna – med samma syfte att bredda forskningsbasen och kunskapsinflödet. Denna typ av renodlad intrasamverkan förefaller dock i dagsläget inte möjlig för utbildningsvetenskapliga kommittén att stödja utifrån statsmakternas intentioner och direktiv.

Förslag på definition:

Kravet på samverkan (nätverk) skall bedömas utifrån möjligheterna att etablera sådana forskningsmiljöer mellan lärosäten som prognostiseras kunna generera bred, nyskapande forskning av hög kvalitet.

Iakttagelser

Först en iakttagelse kring frågan om projektens närhet till lärarutbildningen.

I allmänhet anges inte sådan närhet särskilt i ansökningarna. Ibland förefaller den vara självklar eftersom de sökande har sin verksamhet inom den. Man kan fråga sig om projektinnehållet med automatik har innehållslig och kvalitativ bärighet på lärarutbildningen bara för att de som söker arbetar inom den. Skall kravet på ”i nära anslutning till lärarutbildningen” vara ett sökkrav bör innehållsaspekten tydligare komma fram både i anvisningarna från utbildningsvetenskapliga kommittén och i ansökningarna: på vilket sätt gagnas lärarutbildningens faktiska innehåll av det tänkta projektresultatet?

I en av projektansökningarna konkretiseras resonemanget om närheten till lärarutbildningen och det pedagogiska fältet när det sägs att alla i forskningsgruppen själva varit lärare och därför är intresserade av praxisnära forskning samt att återkoppla resultaten av projektet till fältet. Detta säger något om drivkrafterna och engagemanget i projektet, däremot inte så mycket om projektets innehållsliga gagn för lärarutbildningen.

Ofta anges att det söka projektet har *relevans* för skolans villkor och verksamhet i bred mening. Relevansen kan också anges gälla det utbildningsvetenskapliga området som kunskapsområde.

Den fråga utbildningsvetenskapliga kommittén har anledning att ställa sig är om lärarutbildning, skola och utbildningsvetenskap är utbytbara storheter i detta sammanhang. Regleringsbrevets lydelse skulle kunna tolkas så att utbildningsvetenskap är ett vidare begrepp inom vilket ’lärarutbildning’ (och skola) utgör påbjuden precisering. I så fall kan inte utbildningsvetenskaplig relevans vara precist nog för att kvalificera projektet för beviljande av bidrag. Den utbildningsvetenskapliga relevansen måste påvisas kunna bidra till lärarutbildningen i enlighet med definitionerna under punkterna 1-3 ovan.

I dessa överväganden ligger hela tiden en spänning mellan å ena sidan angivandet av *verksamheten* lärarutbildning och å den andra förväntan om bidrag till det vetenskapliga *innehållet* i denna verksamhet. Utbildningsvetenskapliga kommittén, och i sista hand Vetenskapsrådets uppdragsgivare regeringen, bör lösa upp denna spänning till vägledning både för dem som ansöker om bidrag och dem som granskar och beviljar.

Samverkan utifrån ansökningarna

1. Flera ansökningar har inte angivit någon medsökande part från annat universitet eller högskola. Ofta sker det utan någon kommentar. Ibland kan skäl anges, t ex ”Projektet är begränsat till studium av befintlig databas och samverkan har inte sökts med andra lärosäten.” Vid en intervju kom stark irritation fram över bristen på konsekvens när det gäller kravet på samverkan i ansökan å ena sidan och tilldelningen i flera fall utan att samverkan angivits å den andra. Antingen gäller kravet och då ska det upprätthållas rakt igenom processen eller också ska det anges att det inte är ett oeftergivligt krav var den intervjuades mening.

Denna reaktion speglar en ständigt återkommande generell synpunkt i intervjuerna att direktiven inte är tydliga och precisa nog. Det skapar osäkerhet vid ansökningsförfarandet och naggar förtroendet för gransknings- och beslutsprocessen i kanten. Bland dem som inte anger någon medsökande part betonas dock ofta att de har samverkanskontakter, både nationella och internationella. ”I projektet ska redan etablerade kontakter fördjupas och utvecklas.” ”We have also contacts with both national and international researchers and networks.” Värdet av sådana kontakter kan naturligtvis vara stort, men de förfaller inte kunna ersätta det stipulerade kravet på organiserad samverkan mellan minst ett universitet och en högskola.

2. Bland de ansökningar som anger medsökande kan allmänt sägas att de *beskriver* hur samverkan ska gå till men mycket sällan prognostiserar vilka *kvalitativa effekter* denna

samverkan är tänkta att få på forskningsresultatet. Ibland sägs bara ”Projektet bygger på samverkan mellan...” eller ”Projektet innebär i sig ett nationellt samarbete mellan tre universitet” eller ”The overall project is organized as collaboration between...”

De beskrivningar som görs löper utifrån följande linjer:

- *Parallell, kompletterande och samverkande kompetens.* Man kan tala om ”kompatibla forskningstraditioner” (som dock inte berör två svenska lärosäten utan ett svenskt och ett utländskt). Det kan konkretiseras med två olika discipliner: ”... vill vi – en historiker och en statsvetare – klarlägga...” Man kan samverka kring empiriskt material från två olika håll som också fordrar expertmedverkan från olika håll.
- *Breddning och generalisering av resultaten.* Avsikten med projektet kan anges som att ”väsentligen bredda basen för våra empiriska undersökningar” och ”därmed öka möjligheten att generalisera resultaten.” Breddningen sker genom att de empiriska undersökningarna genomförs på två orter (Stockholm och Göteborg). Motsvarande tanke om samverkan som geografisk jämförelse och därmed breddning finns det fler exempel på: ”... undersöka i två geografiska regioner...” Jämförelseaspekten kan också tillämpas internationellt både när annat svenskt lärosäte inte finns med i ansökan (Humboldt Universität, Berlin) och när samverkan mellan svenska lärosäten utökas med ett internationellt (Hong Kong).
- *Multidisciplinärt samarbete.* Flera olika discipliner går samman i en ansökan med olika delprojekt men med gemensamt fokus: ”Sådant multidisciplinärt samarbete om skolans styrformer har, såvitt känt, inte förkommit tidigare.” Utifrån ansökningstexten går det dock inte att utläsa hur de tre delperspektiven på ett organiskt sätt ska fogas samman till en gemensam projektkvalitet. Multidisciplinära studier kan vara mycket fruktbara om särskild vikt läggs vid sammansmältningen av resultaten men kan också resultera i parallella forskningsresultat utan tydligt inbördes samband eller ömsesidig befruktning. Ska sådana projekt uppmuntras bör krav ställas på kvaliteten i det *samlade* forskningsresultatet.
- *Tvärvetenskapligt arbete.* Skillnaden mellan tvär-, inter-, mang- och multidisciplinärt arbete är inte glasklar. Ibland förefaller begreppen vara utbytbara utan större innehållsliga förändringar. Det skulle förmodligen vara en fördel om utbildningsvetenskapliga kommittén i anvisningarna mer entydigt angav ett av begreppen och samtidigt beskrev vad man innehållsligt och kvalitetsmässigt vill uppmuntra med ett sådant arbetssätt. I alla händelser bör begreppen redas ut.

I en projektansökan med tre ingande lärosäten, formuleras det tvärvetenskapliga arbetssättet på ett medvetet vis: ”Forskningsgruppen har formats för att skapa förutsättningar för tvärvetenskapligt arbete kring en gemensam huvudfråga och gemensamt datamaterial. Analyserna kommer också delvis att genomföras genom kollaborativa analysseminarier.” En liknande beskrivning finns i ett annat projekt: ”The synthesizing part of the project” astadkoms ”by continous cooperation between researchers of the two sub studies and also by joint seminars at the final part of the project” där de prelimnara resultaten diskuteras. Resultatet ska bli ett antal “co-authored scientific papers...” Ytterligare prognosticerat resultat “of the integration of the disciplines” förväntas bli “new, more advanced , methods and formation of concepts that will be helpful in further studies...” Dessa beskrivningar tillhör de tydligaste när det gäller att ange jästen i den sam-

verkande degen, för att nu uttrycka saken metaforiskt. Det som annars ofta saknas är just att ange denna jäst i degen, dvs. hur man tillsammans ska åstadkomma något med sammantagen hög kvalitet inom det sökta projektet. När det exempelvis sägs att "all insamlad empiri kommer att analyseras utifrån respektive forskares kompetens" så är det en viktig partikulär kvalitetsangivelse, dock utan bäring på den samlade kvaliteten i projektet.

- *Etablerandet av en forskningsmiljö.* Ett projekt är tänkt att bedrivas i nätverk vars konsekvenser beskrivs sålunda: "Sammantaget torde den breda kontaktyta som kommer till stånd genom de i nätverket ingående lärosätena och de specifika kompetenser som finns där, borga för att det skapas en gynnsam forskningsmiljö".

På formalplanet stämmer denna skrivning väl med statsmakternas intentioner om att universiteten genom samverkan ska bidra till att höja högskolornas vetenskapliga kompetens genom att skapa starka forskningsmiljöer. I realiteten ligger frågan kvar *på vilket sätt* denna nätverkssamverkan faktiskt bidrar till sådan kvalitetshöjning. Kvalitetseffekten måste noggrannare analyseras och konkretiseras för att en reell bedömning ska kunna göras.

Intervjuerna

Som tidigare nämnts är en genomgående kommentar i intervjuerna att samverkanskravet är otydligt och att syftet inte är klart. Risker är uppenbar att det uppfattas som ett "bocca-av-krav", dvs. ett krav som formellt måste uppfyllas för att ansökan ska ha möjlighet att beviljas medel. I några fall medgav de intervjuade att de vid några tillfällen själva agerat utifrån denna pragmatiska hållning utan att själva riktigt se vad kopplingen till andra forskare vid andra lärosäten skulle fylla för kvalitativ funktion. Ett krav som detta får inte riskera att uppfattas som ett politiskt korrekt rundningsmärke. Visserligen hade i något fall ett formellt samarbete mot förmodan lett till förbättrat resultat, men det uppfattades av den sökande som ett lyckligt undantag och kunde inte göras till regel. Någon uttryckte otillfredsställelse med att behöva gissa vad som skulle spela in vid bedömningen av ansökan med konsekvensen att ansökaren försöker lägga sig rätt i skrivningen om samverkan.

En annan erfarenhet är att ett ostrukturerat samverkanskrav lätt leder till spretighet med resultat som inte samspelar organiskt. Samverkan får då karaktären av paraplykonstruktion som under sig hyser olika, i sämsta fall disparata och i vart fall icke samverkande storheter.

Ytterligare en erfarenhet är att fler medverkande inte i sig gör projektet bättre. Istället kan det faktiskt försämrats. Fler aktörer kan ha en klart bromsande påverkan. Kravet på samverkan måste kvalificeras för att få önskad effekt.

Den forskningspolitiska grundtanken att större universitet genom kravet på samverkan ska hjälpa mindre högskolor uppfattades av flera intervjuade som positivt. Samverkan får dock inte krystas fram utan måste uppfattas genuin och naturlig och hela tiden utgå från att den ska bidra till att ge projektets innehåll och resultat en högre kvalitet.

Slutsatser och rekommendationer

Samverkanskravet är i dagsläget givet av statsmakterna och därmed inte förhandlingsbart. Det *kan* också ha sina forskningspolitiska fördelar genom att universiteten ger hög-

skolorna draghjälp. Den effekten kommer dock inte automatiskt genom formell kravuppfyllelse utan genom noggrann analys och medveten process.

Det som då kan åstadkommas är en bredare och mer stabil forskningsmiljö som i sin tur kan leda till ökad:

- Stimulans – intellektuell, kunskapsmässig, social. Det blir helt enkelt roligare och mer meningsfullt att driva projektet om impulser av olika slag kommer från fler håll och fler människor.
- Ett gränsöverskridande, breddat, vetenskapsbaserat kunskapsinflöde till gagn för lärarutbildningen.
- Ett löpande peer-review-system. Forskarna från olika håll i projektet blir projektets bästa kritiker genom att ta del av varandras arbete och resultat genom gemensamma analysseminarier och genom gemensamt arbete med en sammanhållen och sammanhållande slutrapport.
- En permanentning av en inarbetad forskningsinriktning vid ett lärosäte som kan bli en stabiliserande och utvecklande forskningscell vid lärosätet.

Så länge det forskningspolitiska kravet på samverkan finns kvar bör utbildningsvetenskapliga kommittén på ett avsevärt tydligare sätt än hittills formulera de krav som ställs på projektansökningarna:

- Att samverkanskravet ligger fast och gäller lika för alla, i första hand för forskningsgrupper *mellan* lärosäten.
- Beskriva vilka vetenskaps- och kunskapssteoretiska vinster den planerade samverkan förväntas få.
- Ange hur olika delar i projektet i realiteten ska samspela med varandra till en organisk helhet.
- Presentera en slutrapport vars främsta syfte är syntetisera resultaten till en samlad helhet.
- Visa vilken den tänkta effekten blir med avseende på uppbyggnaden av mer permanenta forskningsmiljöer särskilt på högskolor utan vetenskapsområde.

Utbildningsvetenskapliga kommittén bör på ett konsekvent sätt visa att den i riktlinjerna för projektansökningarna, i instruktionerna för bedömargrupperna och i själva beslutsprocessen förväntar sig att $1+1=3$ när det gäller samverkanskravet, dvs. att samverkan har ett kvalitativt mervärde och att detta ska finnas beskrivet i projektansökningarna.

Kan eller vill utbildningsvetenskapliga kommittén inte driva denna linje bör kommittén via Vetenskapsrådet gå till regeringen och föreslå att samverkanskravet stryks eller ändras i direktiven för kommitténs arbete.

Ett samverkanskrav *utan* tydligt, genomtänkt innehåll kan på sin höjd tillfredställa ytliga politiska ambitioner om lärosätesövergripande interagerande.

Ett samverkanskrav *med* tydligt, genomtänkt innehåll kan aktivt bidra till höjd vetenskaplig kvalitet i och ökad användbarhet för projektens forskningsresultat. Det i sin tur kan stärka särskilt små och tunna forskningsmiljöer till gagn för den fortsatta uppbyggnaden av landets olika lärosäten och för forskningsbaseringen av lärarutbildningen vid dem.

Utvärdering av forskarskolor finansierade av Vetenskapsrådet 2001 – 2006

Gunnar Persson, professor emeritus i engelska

Uppdraget

Den 13 juni 2006 fick jag i uppdrag av Vetenskapsrådet att utvärdera ett antal forskarskolor finansierade av Vetenskapsrådet under tiden 2001 – 2006. Utvärderingen kunde enligt uppdraget i vissa delar genomföras i samverkan med Riksbankens Jubileumsfond. Syftet med utvärderingen är att visa hur forskarskolorna har arbetat och därigenom ge underlag för Utbildningsvetenskapliga kommitténs (UVK:s) och Vetenskapsrådets fortsatta ställningstaganden till hur stödet bäst kan utformas. Följande punkter har framför allt ingått i uppdraget:

- samarbetet mellan olika högskolor
- doktorandernas forskningsmiljö
- möjligheterna för små högskolor att skapa miljöer
- doktorandernas finansiering
- handledarnas kompetens
- forskarskolan som en egen miljö

Uppdraget omfattar följande forskarskolor:

- Nationella forskarskolan i svenska med didaktisk inriktning
- Forskarskolan i vuxnas lärande
- Forskarskolan med inriktning mot estetiska lärprocesser
- Forskarskolan i matematik med didaktisk inriktning

Uppdragets genomförande

Uppdraget har till stora delar genomförts med hjälp av elektroniska enkäter riktade till doktoranderna och handledarna i de olika forskarskolorna. Svarsfrekvensen har med något undantag varit mycket hög. I ett par fall har även personliga intervjuer genomförts.

En sammanställning och analys av enkätresultaten ges här nedan för varje forskarskola. Utvärderingen avser i första hand generella förhållanden, inte specifika omständigheter vid olika lärosäten. Av sekretesskäl har jag i möjligaste mån undvikit att nämna eller peka ut enskilda personer eller lärosäten, detta emedan en del doktorander uttryckt oro för att bli identifierade. I några fall har det dock varit oundvikligt att beröra verksamheten vid benämnda lärosäten. Det bör också påpekas att min utvärdering av naturliga skäl inte omfattar kvalitativa aspekter på de avhandlingar som producerats inom forskarskolorna.

Nationella forskarskolan i svenska med didaktisk inriktning

Nationella forskarskolan i svenska med didaktisk inriktning har haft professor Jan Einarsson, Institutionen för humaniora, Växjö universitet, som projektledare. Det övergripande syftet med forskarskolan angavs vara att utveckla och befästa ett forskningsområde av största betydelse för lärarutbildning och pedagogisk yrkesverksamhet. Ett av delsyftena uppgavs vara att höja svenskämnets kvalitet genom förstärkt forskningsanknyt-

ning och ett annat att fylla skolväsendets och lärarutbildningarnas behov av forskarutbildad personal.

Totalt har 28 doktorander varit eller är verksamma inom forskarskolan fördelade på tretton universitet och högskolor. Åtta av dessa har finansierats av Vetenskapsrådet. Enligt samstämmiga uppgifter från såväl handledare som doktorander tycks samarbetet mellan de olika lärosätena ha fungerat väl. Gemensamma kurser och seminarier hållna på olika kursorter har verksamt bidragit till att skapa god sammanhållning och gott samarbete. Den enda svårighet som framhålls är att skilda bildnings- och utbildningstraditioner vid olika institutioner ibland har påverkat samarbetet, men inga stridigheter eller konflikter har förekommit.

Vad gäller doktorandernas nationella forskningsmiljö är både handledare och doktorander i stort sett positiva. Utöver de gemensamma kursinternaten har doktoranderna etablerat samarbete via Internet. Dessa träffar och kontakter har verksamt bidragit till att skapa en "kritisk massa", vilket framhålls vara en av de viktigaste förtjänsterna med en nationell forskarskola. Särskilt framhålls internaten och konferenserna i Växjö som värdefulla tack vare den starka didaktiska inriktning som där föreligger. En doktorand beskriver miljön som "kreativ, inspirerande, konstruktiv, en nödvändig motor och ett viktigt nätverk".

Vad gäller de lokala forskningsmiljöerna finns det dock stora variationer alltifrån mycket nöjda doktorander vid större lärosäten till sådana som har känt sig tämligen ensamma och isolerade vid mindre högskolor. Doktoranderna vid mindre högskolor anser i allmänhet att någon lokal forskningsmiljö inte har etablerats. En annan omständighet har varit doktorandernas geografiska spridning, som gjort det svårt att åstadkomma lokala forskningsmiljöer. Överlag har dock ansträngningar gjorts att skapa goda miljöer genom samverkan och gemensamma seminarier för de berörda ämnena inom språkvetenskap och litteraturvetenskap.

Finansieringen av forskarskolan har till övervägande del fungerat bra, men vissa lokala oklarheter har rått om vem som skulle bekosta den s.k. lönetrappan, dvs. den successiva löneförhöjning som följer med antalet avlagda doktorandpoäng. Forskarskolan hade tydligen inte budgeterat för denna kostnad, vilket medfört att berörda institutioner fått rycka in och stå för dessa utgifter. Några större problem tycks dock detta inte ha vållat.

Handledarnas kompetens beskrivs överlag som mycket god om än ganska heterogen. Detta kan relateras till en flera olika orsaker. Graden av ämnesdidaktisk kompetens tycks ha varierat mellan olika aktörer och lärosäten, vilket inte är särskilt konstigt med tanke på disciplinens relativt nyetablerade karaktär. Avhandlingsämnenas inriktning har även i viss mån påverkat förmågan till effektiv handledning. I vissa fall har handledarkraft anlåtts från andra lärosäten för att hjälpa upp situationen. Enligt doktoranderna har dock eventuella brister i specifik kompetens i hög grad kompenseras av stort intresse och engagemang hos handledarna. Dessa har även kompletterat varandra med sina olika kompetenser och erfarenheter.

Några stridigheter att tala om tycks inte ha förekommit inom forskarskolan. Vissa mindre spänningar kan ha förekommit beroende på doktorandernas olika grundkunskaper i sina respektive ämnen, men inga konflikter av allvarlig art har rapporterats.

När det gäller relationerna mellan forskarskolan och företrädare för kärndisciplinerna rapporteras olika erfarenheter. I flera fall har verksamheten präglats av harmoni och gott samarbete. Vetenskapliga diskussioner har förekommit, vilket betraktas som ett normalt och nyttigt inslag i verksamheten. I anslutning till forskarskolan har ett nordiskt nätverk bildats, för närvarande med centrum i Umeå. Detta nätverk har arrangerat ett antal nordiska konferenser. I något fall har dock samarbetssvårigheter förekommit, i synnerhet i initialskedet innan forskarskolans verksamhet hade fått sin slutgiltiga ut-

formning. I detta fall gav fakulteten för lärarutbildning ett viktigt stöd vid etableringen av forskarskolan.

Liksom så ofta inom annan forskarutbildning har denna forskarskola av olika skäl drabbats av studieavbrott och förseningar orsakade av sjukdom och barnledighet. Merparten av de doktorander som finansieras av VR kommer dock enligt uppgift att disputera under 2007, vilket med tanke på omständigheterna får betraktas som en godtagbar studietakt. Ett flertal av de övriga doktoranderna har redan disputerat eller avlagt licentiatexamen vid olika lärosäten.

Utfallet av forskarskolan kan därmed bedömas vara tillfredsställande. Det nationella nätverket, som nu även har utvecklats till ett nordiskt nätverk i modersmålsdidaktik, beskrivs som en motor i verksamheten. Doktoranderna sägs ha pressat varandra att uppnå de uppställda målen. Utöver dessa resultat har forskarskolan även genererat ett ökande allmänt intresse för svenskämnets didaktik. Bl.a. har *Svenskläraryörelingens årsskrift* ägnat en hel volym åt forskarskolans resultat och pågående arbete.

På frågan om någon könsproblematik har förekommit inom forskarskolan är svaret genomgående nej, ehuru med kommentarer som att den manliga hegemonin tenderar att alltid göra sig gällande inom akademiska miljöer.

Såväl doktorander som handledare bedömer utsikterna på arbetsmarknaden som goda eller mycket goda. Skolan och lärarutbildningen anses ha ett starkt behov av forskarutbildade lärare. Enligt en bedömare kommer dock de flesta färdiga doktorer att sugas upp av lärarutbildningarna, varför denna första våg av ämnesdidaktiker inte kommer att anställas inom skolväsendet.

Doktoranderna och handledarna anser samstämmigt att det behövs nya forskarskolor inom detta ämnesområde för att täcka det ökande behovet av ämnesdidaktiker främst inom skolväsendet. Detta förefaller vara ett rimligt och väl underbyggt ställningstagande. Svenskämnet har en central plats i skolundervisningen och är av mycket stor betydelse i vårt massmediala samhälle. Åtminstone en ny forskarskola i svenska med didaktisk inriktning bör enligt min uppfattning därför komma till stånd. En sådan ny forskarskola kommer att kunna dra stor nytta av den existerande forskarskolans samarbetsformer och erfarenheter.

Forscarskolan i vuxnas lärande

Forscarskolan i vuxnas lärande leds av professor Staffan Larsson, Institutionen för beteendevetenskap, Linköpings universitet. Verksamheten bedrivs i samarbete mellan Linköpings universitet, Göteborgs universitet och Mälardalens högskola. Syftet med forskarskolan angavs vara att svara mot samhälleliga behov av forskare med bred förståelse för frågor som gäller vuxnas kunskapsbildning. Centrala begrepp för satsningen uppgavs vara lärande, kunskap, bildning, kompetens och pedagogisk design, med lärande som centralt tema.

Tolv doktorander uppges ha varit eller är verksamma inom forskarskolan. Troligen är det faktiska antalet dock något större. Samarbetet mellan lärosätena tycks ha fungerat någorlunda väl. Forscarskolan har haft kontinuerliga träffar på olika platser i landet i samband med gemensamma kurser och ett löpande seminarium har pågått under hela studietiden. En del störningsmoment uppges dock ha förekommit. Det främsta av dessa synes ha varit Linköpings dominerande roll, som anses ha varit på både gott och ont. Linköping har en stor och framstående forskningsmiljö inom området, vilket har varit positivt för forskarskolan. Samtidigt har både handledare och doktorander vid de andra lärosätena upplevt att de hamnat i skymundan i förhållande till Linköping och att de har haft för litet inflytande över utbildningens utformning och ekonomi. Att man i Linkö-

ping redan från början antog fler doktorander än det överenskomna antalet uppges ha varit ett irritationsmoment. Detta sägs ha inneburit att andra intressen än de från början etablerade projekten kom att störa forskarskolans inre utveckling. Samarbetet tycks inte heller ha fungerat fullt ut vad gäller organisationen av kursutbudet, som inte har varit uniformt över hela fältet.

Doktoranderna framhåller att deras villkor har varit mycket olika vid de medverkande lärosätena. Den fysiska miljön har varierat från eget tjänsterum med full teknisk utrustning till en ambulerande tillvaro mellan tillfälligt lediga lokaler. De ekonomiska villkoren har också sett mycket olika ut med olika anställningsformer och ingångslöner (vissa hade utbildningsbidrag under sex månader). Vissa doktorander anser sig ha fått alltför tidskrävande undervisningsuppdrag, vilket har inverkat menligt på forskarstudierna. Olika sätt att räkna tid/timmar för assistenttjänstgöring har också upplevts som en negativ omständighet.

Den övergripande forskningsmiljön tycks ha fungerat ganska bra genom de gemensamma kurserna och seminarierna, vilka doktoranderna beskriver som den viktigaste sammanhållande faktorn inom forskarskolan. De lokala forskningsmiljöerna uppges dock ha varierat kraftigt mellan lärosätena, delvis beroende på ovan beskrivna omständigheter. I Linköping finns en stor och framgångsrik verksamhet inom området och doktoranderna där uppger sig vara mycket nöjda med forskningsmiljön, som beskrivs som stimulerande och inspirerande. Goda möjligheter till idé- och kunskapsutbyte har funnits både i formella och informella sammanhang. Även i Göteborg uppges det ha funnits en tämligen god forskningsmiljö. Enligt både handledare och doktorander har den svagaste miljön funnits vid Mälardalens högskola, där doktoranderna anses ha fått svagt stöd från omgivningen för sin verksamhet. Någon egen forskningsmiljö har de inte lyckats bilda utan snarare känt sig marginellt anslutna till olika miljöer och utsatta för krav från olika håll. Vuxnas lärande har inte heller utvecklats till ett profilområde vid Mälardalens högskola och den bedömning som görs är att någon framtida satsning inte kommer att göras.

När det gäller finansieringen av forskarskolan går åsikterna isär. En del av handledarna och doktoranderna är mycket nöjda med hur finansieringen har skötts, medan andra är missnöjda. En del av kritiken riktas mot Vetenskapsrådet, vars policy anses ha varit otydlig från början. Forskarskolans ledning räknade med att få bidrag under planeringshalvåret samt under fem års forskarstudier med 80%. Men den andra omgången bidrag, för de sista tre åren, beviljades endast för två år, vilket uppges ha inneburit att lärosätenas medfinansiering blivit betydligt större än de 33% av beviljade medel som var utgångsläget. I något fall har dock situationen lättats upp genom bidrag från Skolverket/Skolutvecklingsmyndigheten. Som ovan nämnts anser sig en del av doktoranderna ha haft en ogynnsam ekonomisk situation med dålig löneutveckling under studietiden. Merparten av de svarande anser dock studiefinansieringen ha fungerat mycket bra.

Enligt i stort sett samstämmiga uppgifter har handledarnas kompetens varit mycket god. Biträdande handledare har överlag fungerat väl och i vissa fall har hjälp av specialisthandledare utnyttjats. Kompetensen beskrivs i vissa fall som nästan väl hög, innebärande att intern konkurrens har förekommit när det gäller vilka perspektiv som ska vara representerade i seminarier och kurser. Från doktorandehåll framhålls även att en öppnare övergripande diskussion kring handledare/bihandledare inom forskarskolan hade varit önskvärd.

Direkta stridigheter tycks inte ha förekommit inom forskarskolan enligt vad såväl doktorander som handledare uppger. Däremot tycks en del motsättningar ha förekommit, mest härrörande från den ovan berörda dominansen från Linköpings sida. Linköping uppges ha tenderat att betrakta forskarskolan som sin egen domän snarare än som ett samarbetsprojekt. Denna inställning sägs ha präglat de perspektiv som dominerat

kurser, seminarier och den offentliga presentationen av forskarskolan och även ha varit orsaken till den ad hoc-karaktär som planering och ekonomi sägs ha haft. I många fall synes dock dessa spänningar ha retts ut på ett tillfredsställande sätt. Från doktorandhåll anføres att vissa doktorander har blivit direkt motarbetade, medan andra premierats på ett för övriga obegripligt sätt. De flesta doktorander anger dock att de inte har upplevt eller varit inblandade i några stridigheter.

När det gäller förhållandet till andra aktörer inom ämnesområdet rapporteras olika erfarenheter. Flertalet handledare och doktorander anser sig inte ha upplevt några motsättningar, medan en del uppger att den "ordinarie" forskarutbildningen känt sig hotad av forskarskolans existens och verksamhet. En viss avundsjuka tycks ha förekommit bl.a. beroende på att forskarskolan har fått tillgång till en samlad handledarkompetens med inslag av utländska forskare. Med tiden tycks dock dessa spänningar ha lösts upp.

Utfallet av forskarskolan bedöms vara eller komma att bli relativt gott. En doktorand har redan disputerat och ett flertal uppges vara på väg att avlägga doktorsexamen under 2007. En annan effekt av forskarskolan uppges vara att den har bidragit till att stärka kunskapsområdet vuxnas lärande och lagt en grund för ytterligare forskning. Doktoranderna anser sig i stort sett vara nöjda med utfallet i och med det förväntade antal disputationer som förestår.

Vad gäller relationerna mellan könen anser sig de flesta svarande inte ha upplevt någon större problematik. Dock anses denna forskarskola vara lika utsatt för den rådande genusordningen som andra akademiska verksamheter. Detta uppges t ex ta sig uttryck i att manliga seniora forskare/professorer tar sig mycket stort talutrymme vid seminarier och i andra sammanhang. Den stora majoriteten handledare har varit män, vilket kan ha inneburit att de kvinnliga doktoranderna (7 av totalt 12) kan ha upplevt att de saknat förebilder i högre grad än de manliga deltagarna. En annan synpunkt som uttrycks är att genusaspekter på forskningsområdet vuxnas lärande inte tillräckligt har lyfts fram i de seminarier och kurser som hållits i forskarskolans regi.

Både handledarna och doktoranderna ser ganska ljust på de senares utsikter på arbetsmarknaden såväl inom som utanför högskolevärlden. Flera av doktoranderna vill satsa på fortsatt forskning inom området. På kort sikt kan det därvidlag uppstå vissa svårigheter, enligt en del bedömare, eftersom vuxnas lärande ännu inte är ett fullt etablerat forskningsområde.

Överlag är de tillfrågade överens om att det behövs en fortsättning på denna forskarskola, vilket i sig är en rimlig ståndpunkt. Som en del av de svarande framhåller, är Sverige mycket starkt vad gäller omfattning och kvalitet beträffande utbildningen inom området, medan forskningen hittills har varit rätt svag. En annan omständighet som enligt min egen bedömning talar för etablering av åtminstone ännu en forskarskola är den starka betoning som livslångt lärande har fått i vårt samhälle. Om en sådan ny forskarskola skall etableras, tyder dock mitt material i hög grad på att den i så fall behöver organiseras på ett annat sätt än som nu har varit fallet, för att undvika den friktion som förekommit rörande ekonomi, planering och tillsättning av doktorander. Med andra ord krävs bättre och grundligare förberedelser än vad som tycks ha varit fallet och likaså en bättre fördelning av resurser och ansvar mellan de medverkande lärosätena. En annan synpunkt som framförs är att paraplyet "Vuxnas lärande" måhända är för stort och i eventuellt kommande verksamhet behöver utvecklas till mera precisa delområden.

Forskarskolan med inriktning mot estetiska lärprocesser: gestaltning – kunskap – didaktik

Forskarskolan med inriktning mot estetiska lärprocesser: gestaltning – kunskap – didaktik har stått under övergripande ledning av Professor Staffan Selander, Institutionen för undervisningsprocesser, kommunikation och lärande vid Lärarhögskolan i Stockholm. I projektbeskrivningen angavs att ett flertal fackhögskolor i Stockholm var intresserade av att etablera en gemensam forskarskola tillsammans med Stockholms universitet (SU) och Interaktiva Institutet (II). De berörda fackhögskolorna var Danshögskolan (DH), Dramatiska Institutet (DI), Idrottshögskolan (IH), Kungl. Musikhögskolan (KMH) och Lärarhögskolan i Stockholm (LHS). Stockholmsregionen angavs vara en speciell miljö, eftersom så många fackhögskolor är etablerade där, vilket ansågs skapa förutsättningar för en kreativ miljö och ett nytänkande vad gäller nya former för samarbete. Vidare angavs att estetiska lärprocesser kan förstås som ett kunskapsområde vars betydelse sträcker sig utöver den konstnärligt skapande verksamheten. Fokus sades ligga på kopplingen mellan didaktik/pedagogiskt arbete/lärande och ämnesdisciplinernas kunskapsområden och traditioner: den ämnesdidaktiska skärningspunkten. Nio doktorander antogs till forskarskolan, fördelade på de olika inblandade medverkande lärosätena.

Denna forskarskola har varit den svåraste att bilda sig en uppfattning om, mycket beroende på de involverade aktörernas heterogena bakgrund och verksamheter. Vad gäller samarbetet mellan de olika lärosätena går åsikterna bland respondenterna starkt isär. Från handledarhåll anges att det förekom initialsvårigheter, att det var en flott och löftesrik start, men att otillräcklig planering ledde till en del administrativt trassel som försinkade doktorandernas studier, bl.a. beroende på osäkerhet om var i systemet de egentligen hörde hemma. En del handledare anser också att kommunikationen mellan de olika lärosätena har varit tämligen svag. Andra handledare tycker dock att samarbetet har fungerat bra och att kommunikationen mellan handledare från olika lärosäten har varit stimulerande. En positiv faktor som anförs är att flera av högskolorna nu ingår i ett nationellt nätverk med arbetsnamnet ”Estetiska lärprocesser”, som har haft och planerar möten på olika håll i landet.

Den skarpaste kritiken av samarbetet kommer från en del doktorander, som anser att projektet har varit toppstyrt och delvis odemokratiskt skött, delvis halvhjärtat och oengagerat. Skolorna uppges ha haft svårt att samarbeta, speciellt i inledningsskedet. Orsakerna anges vara att kulturerna var olika, att skolorna var oförberedda och att samordningen inte fungerade. Informationen om doktorandernas villkor synes ha varit oklar, liksom beslutsordningen. Stor oklarhet rådde tydligen länge om de ekonomiska villkoren, vilket ledde till ständiga diskussioner mellan högskolorna och till oro bland doktoranderna. Stridigheter uppges ha förekommit, både i styrgruppen och mellan vissa handledare, men framför allt mellan doktorandgruppen och samordnaren. Två – tre doktorander uppges ha sjukskrivit sig under perioder p.g.a. av den dåliga miljö som dessa misshälligheter gav upphov till. En del doktorander anser att det knappast har förekommit något samarbete och att intresset för forskarskolan har varit mycket litet på de olika högskolorna. Några framhåller dock att samarbetet mellan doktoranderna har fungerat väl.

Vad gäller doktorandernas forskningsmiljö, redovisas också skiftande uppfattningar och erfarenheter. De flesta svarande framhåller att forskarskolans gemensamma seminarier har varit givande och stimulerande. Handledarna vittnar om sina ansträngningar att försöka skapa miljöer för sina adepter, vilket i många fall har varit svårt, inte minst därför att dessa har utgjorts av fåtaliga eller enstaka individer. Bäst har man uppenbarligen lyckats vid lärosäten med tillgång till existerande forskningsmiljöer. Flertalet av doktoranderna uttrycker övervägande negativa synpunkter på forskningsmiljön. Initialskedet

tycks ha präglats av stor osäkerhet kring vad forskarutbildning innebär och vilka krav och förväntningar som skulle ställas på de studerande. Många av dem anser att samtalsklimatet har varit dåligt och att deras synpunkter och erfarenheter inte har tagits tillvara. Intresset för mötet mellan konst och forskning sägs ha varit mer retoriskt än reellt på sina håll. En annan anledning till att den gemensamma forskningsmiljön upplevts som otillfredsställande är att avhandlingsprojekten inom forskarskolan har varit mycket disparata, vilket i sin tur sägs bero på stora initiala oklarheter om vad doktoranderna överhuvudtaget skulle forska om. Flera av dem uppger också att det inte har funnits någon lokal forskningsmiljö vid deras respektive lärosäten, till största delen beroende på att forskning inte tidigare har förekommit. I vissa fall uppges lärosätets ledning ha intagit en protektionistisk hållning gentemot vetenskapssamhället. Flera doktorander anser också att lärosätena varit helt ointresserade av deras verksamhet och att de känt sig ganska ensamma och isolerade. Ett fåtal doktorander anser sig dock ha haft en bra och stimulerande forskningsmiljö. Detta gäller främst sådana som haft tillgång eller anknytning till en redan existerande miljö. I vissa fall anses också forskarskolan ha berikat en redan befintlig miljö. En positiv effekt av forskarskolans verksamhet är att ett FoU-projekt med lärande som inriktning (*Embodied learning in moving bodies*) inrättats vid GIH.

Studiefinansieringen har varit förknippad med en rad problem. I initialskedet uppstod en konflikt mellan LHS och de konstnärliga högskolorna om omfattningen av de senares motfinansiering, men denna tvist löstes till slut. Ett annat problem synes ha varit att en del konstnärliga högskolor inte inrättat någon doktorandstege, vilket i en del fall lett till att lönen legat en bra bit under den normala nivån vid t ex Stockholms universitet. Flera doktorander uttrycker starkt missnöje med dessa förhållanden, som väl får anses bero på bristande vana vid hur forskarutbildning skall organiseras. Ett annat problem som omnämns har varit att hitta resurser för konstnärlig produktion. Några doktorander förklarar sig dock vara helt nöjda med studiefinansieringen.

När det gäller handledarnas kompetens, anser handledarna – av förklarliga skäl – att den med mycket få undantag har varit mycket god. Doktoranderna uppges vid behov ha haft tillgång till flera handledare och handledare med specialistkompetens har i vissa fall anlåtats. Kunskapsutbytet inom handledarkollegiet beskrivs som mycket stimulerande. Majoriteten av doktoranderna är också nöjda eller mycket nöjda med sina handledares kompetens, i vissa fall sedan byte av handledare skett. Ett par doktorander anger att de skulle ha behövt en bihandledare med specialistkompetens. En annan framförd åsikt är att vissa handledare inte var helt införstådda med forskarskolans inriktning. Överlag överväger dock de positiva omdömena om handledarkompetensen.

Frågan om huruvida stridigheter har förekommit inom forskarskolan har redan delvis berörts ovan. Handledarna vill i stort sett tona ner de kontroverser som förekommit och vill hellre kalla dem meningsskiljaktigheter. En anförd åsikt är att doktoranderna inledningsvis ställde alltför höga krav på forskarskolan, vilket ledde till spänningar mellan dem och föreståndaren. En annan angiven konfliktorsak är att det gick en skiljelinje mellan det statusmässigt lågt värderade pedagogikämnet och det högt värderade konstnärliga arbetet.

Återigen framförs den starkaste kritiken från doktorandernas sida. Vissa anser att konflikterna har varit omfattande och framför allt gällt relationerna mellan forskning och konstnärlighet, bl.a. avseende gränsdragningen mellan vad som är möjligt att göra i en akademisk avhandling i relation till det konstnärliga område som studeras. Konflikter mellan LHS och en del konstnärliga högskolor uppges ha förekommit. En del svarande beskriver miljön som turbulent och anser att den varit till men för deras psykosociala hälsa. Bland positiva inslag anges dock att det förekommit många givande diskussioner och att doktorandgruppen har socialt sett fungerat mycket bra.

Vad gäller relationerna till andra aktörer inom respektive ämnesområde rapporterar varken handledare eller doktorander några större problem. Tvärtom anser en del handledare att kontakterna har varit enbart positiva och berikande för övriga aktörer. Skiljelinjen mellan konst som forskningsdisciplin och traditionell forskning anges dock ha genomsyrat verksamheten och gjort en del handledare osäkra om sin roll.

Utfallet av forskarskolan bedöms som blandat, vilket anses nästan ofrånkomligt med tanke på att rör sig om en ny verksamhet. Långtidssjukskrivningar har i ett par fall kraftigt fördröjt studierna, men fem doktorander har redan disputerat och ytterligare fyra uppger att de kommer att bli klara under 2007. Trots de omvittnade svårigheter som forskarskolan dragits med, får därmed utfallet vad avser genomströmningen betraktas som tillfredsställande. Andra positiva resultat saknas inte heller. Nydanande avhandlingar anges ha kommit till stånd och man bedömer att den konstnärliga forskningen har tagit stora steg framåt. En antologi om estetiska lärprocesser är under utarbetande. Dock anser flera respondenter att ämnet estetiska lärprocesser inte har utvecklats i någon nämnvärd grad. Ej heller tycks det ha fungerat som ett samlande tema i någon större utsträckning. Vissa anser att det har saknats vilja att diskutera och precisera detta tema inom forskarskolan.

Liksom i övriga forskarskolor har ingen speciell genusproblematik noterats utan förekommande särbehandling av könen tillskrivs även här den traditionella manliga hegemonin inom den akademiska världen.

Varken handledarna eller doktoranderna bedömer utsikterna på arbetsmarknaden som speciellt ljusa utan snarare som varken bättre eller sämre än för andra forskarstuderande. En del av de färdiga doktorerna har dock redan anställning och visst hopp kan finnas om öppningar i framtiden vid de konstnärliga högskolor som bygger upp sin forskning.

Till frågan om huruvida en ny forskarskola i estetiska lärprocesser bör etableras ställer sig en del svarande positiva, medan andra är tveksamma eller helt avvisar tanken. Mot bakgrund av de redovisade problem och svårigheter som denna forskarskola dragits med, är min egen bedömning att det knappast vore önskvärt att starta ännu en forskarskola med liknande struktur och organisation. För många aktörer med olika intressen och idéer har varit inblandade och trots alla medverkandes goda intentioner har verksamheten i stor utsträckning präglats av oförmåga att skapa en gemensam forskningsmiljö genomsyrad av det tilltänkta temat för forskarskolan. Doktoranderna har varit utspridda och ganska isolerade på sina respektive lärosäten, där de ofta helt har saknat forskningsmiljöer. Det övergripande temat estetiska lärprocesser har inte fått tillräckligt genomslag i verksamheten. En eventuell ny forskarskola borde kanske koncentreras till ett mindre antal lärosäten med fler doktorander på varje ställe, så att någon form av forskningsmiljö kunde komma till stånd. En sådan ny forskarskola borde också fokusera mera på den tvärdisciplinära utvecklingen av ämnet estetiska lärprocesser och i övrigt ta lärdom både av det pionjärbete som bedrivits inom denna forskarskola och av de misstag som eventuellt har begåtts i denna försöksverksamhet.

Forscarskolan i matematik med ämnesdidaktisk inriktning

Forscarskolan i matematik med ämnesdidaktisk inriktning har letts av en styrgrupp med professor Hans Wallin, Matematikcentrum, Umeå universitet, som ordförande och med universitetslektor Gerd Brandell, Matematikcentrum, Lunds universitet, som koordinatör. I projektbeskrivningen angavs att motivet för forskarskolans verksamhet var denna forsknings långsiktiga betydelse för skolans matematikutbildning samt det starka intresse som uttryckts av studenter och institutioner. Målet för forskarskolan angavs vara att

doktoranderna utvecklar sin förmåga att bedriva forskning om lärande i matematik och om matematikutbildning och lägger fram avhandlingar av hög kvalitet som behandlar didaktiska frågeställningar. Till forskarskolan antogs totalt 21 doktorander, varav 15 bekostats av Riksbankens Jubileumsfond och 6 av vetenskapsrådet. Ytterligare tre doktorander har sedan anställts sedan medel frigjorts genom vissa avhopp. Doktoranderna har haft sin hemvist på tio olika matematikinstitutioner runt hela landet.

Enligt i stort sett samstämmiga uppgifter från både handledare och doktorander har samarbetet inom forskarskolan i det stora hela fungerat mycket bra. Ett nationellt nätverk bildades tidigt och gemensamma kurser, seminarier och konferenser har regelbundet hållits på olika platser i landet. Målet för och syftet med verksamheten uppges ha varit tydliga och anammats av de flesta medverkande över hela fältet. Samarbetet uppges ha varit mest intensivt under de första två åren, men har senare avtagit något i takt med att verksamheten koncentrerats på de individuella doktorandernas avhandlingsarbete. Från doktorandhåll får koordinatorn högt beröm för sina samordningsinsatser.

Det nationella nätverket har enligt många respondenter gjort betydelsefulla insatser för att skapa en gemensam övergripande forskningsmiljö. Doktoranderna har fått goda möjligheter till diskussioner med varandra och med handledare från alla de lärosäten som ingår i forskarskolan. De lokala miljöerna har varierat i kvalitet beroende bl.a. på tillgången till handledare med ämnesdidaktisk kompetens. Matematikcentrum vid Umeå universitet beskrivs som en särskilt gynnsam forskningsmiljö tack vare dess långa erfarenhet av ämnesdidaktisk forskning och därmed goda tillgång till specialistkompetens. Vid en del andra lärosäten tycks den ämnesdidaktiska kompetensen inledningsvis ha varit tämligen svag, men forskarskolan har i flera fall bidragit till att utveckla intresse för och engagemang i ämnesdidaktiska frågor hos företrädare för den ”rena” matematiken. Forskarskolan anses av många ha lett till att forskarmiljöer inom området håller på att etableras.

Doktoranderna rapporterar skiftande erfarenheter från sina olika lärosäten, vilket hänger samman med ovan beskrivna förhållanden. Flera doktorander beskriver sin lokala forskningsmiljö som mycket god vad gäller tillgång till kompetenta handledare och kontakter med doktorandkolleger. Andra uppger att det inte har uppstått någon egen forskningsmiljö inom matematisk didaktik, men att diskussioner och kontakter med ämnesdidaktiker inom andra områden trots allt har varit ett positivt inslag. En del doktorander uppger att de i avsaknad av senior forskning inom området vid deras lärosäte själva har försökt bygga upp en forskningsmiljö. De små lokala doktorandgrupperna anses dock vara ganska sårbara, eftersom sjukledigheter och barnledighet kan tunna ut forskningsmiljön.

Såväl handledare som doktorander anser att studiefinansieringen i stort sett har fungerat bra. De problem som anges är att sjuk- och föräldraledigheter på sina håll har krävt extra anslag som inte kunnat täckas av forskarskolans resurser och att overheadkostnaderna har varit högre än de tilldelade medlen, vilket har gått ut över forskningsmedel för andra ändamål.

Enligt såväl handledare som doktorander har handledarkompetensen varit av varierande kvalitet, särskilt i inledningsskedet, vilket uppges bero på att matematik med ämnesdidaktisk inriktning är ett relativt nytt ämnesområde i Sverige. En del matematiker som varit huvudhandledare sägs ha saknat didaktisk kompetens. För att kompensera detta har bihandledare med pedagogisk/didaktisk kompetens med erfarenhet av empiriska studier inom fältet anlitats. Andra handledare har varit allmänpedagoger utan matematikdidaktisk kompetens. Expertis från utlandet har även i vissa fall kopplats in och i något eller ett par fall helt övertagit handledarskapet, där det inte har fungerat väl. Genom forskarskolan skapades en pool av handledare bestående av några professorer och docenter i matematik-didaktik, matematiker med pedagogisk erfarenhet och en profes-

sor i pedagogik. Detta visade sig enligt uppgift inte vara någon god lösning.Handledningen fungerade ibland dåligt och handledarnas kompetens överensstämde inte med doktorandernas krav. Byte av huvudhandledare har i enstaka fall skett, när den utsedda handledarens kompetens varit för väsensskild från forskarskolan inriktning. De internationella och nationella nätverk som skapats genom forskarskolan sägs dock ha lett till en lösning på handledarproblematiken. En eloge ges till forskarskolans ledning för dess engagerade arbete med denna uppgift.

Trots de ovan redovisade bristerna och problemen, anser majoriteten av doktoranderna att handledarkompetensen har varit god eller mycket god. En del doktorander uttrycker sig i starkt berömmande ordalag om sina handledares insatser. Där brister har funnits bland huvudhandledarna, har bihandledarnas insatser ofta varit av stor betydelse. Någon doktorand uppger att matematik-didaktisk kompetens helt har saknats vid den lärosäte, men att det trots allt har funnits en ökande vilja att göra det bästa av situationen.

Överlag vill varken handledare eller doktorander vidgå att några större stridigheter har förekommit inom forskarskolan. Flera av de svarande uppger att de inte alls har upplevt eller känner till några sådana. Motsättningar har dock förekommit på olika håll, bl.a. mellan pedagoger och matematiker och mellan företrädare för olika matematiska inriktningar. En sådan kontrovers har gällt var didaktiken hör hemma, inom ämnet matematik med didaktisk inriktning eller inom ett mer autonomt fält, matematikdidaktik. Vid ett lärosäte blev motsättningarna mellan olika fraktioner av matematikämnet så pass allvarliga att en del doktorander antingen avbröt utbildningen eller sökte sig till andra miljöer. I övrigt anses dock inte doktoranderna ha lidit skada av förekommande motsättningar. Kontroverser uppges även ha förekommit angående vilka kriterier som ska gälla för vetenskapliga arbeten inom området. Ett debattämne har gällt vad som ska anses utgöra forskning och hur forskning skiljer sig från t.ex. utvecklingsarbete. Detta är dock ett problem av generell natur och alltså inte unikt för matematikämnet. Vissa anser även att diskussionerna har varit positiva och bidragit till utvecklingen ämnet matematik med didaktisk inriktning.

Majoriteten av doktoranderna anser sig som sagt inte ha upplevt några stridigheter, men det sägs ha förekommit vissa spänningar mellan ledningsgruppen och doktoranderna. En orsak till detta anges vara att ledningen försökt skydda doktoranderna från information om de diskussioner som föregick tillkomsten av forskarskolan. En annan orsak till missnöje anges vara att doktoranderna ibland har varit tvungna att ställa krav på att få delta i aktiviteter som av olika skäl inte ansetts vara passande för dem. Ett exempel på detta anges vara de diskussioner som fördes med anledning av Ole Skovsmoses kvalitetsutvärdering av forskarskolan.⁹

Inom forskarskolan har enligt uppgift stor frihet rått för de medverkande institutionerna att själva utforma lokala utbildningsplaner och examinationsformer. Inga strikta krav på enhetlig forskningsinriktning har heller uppställts. Detta tycks ha lett till vissa interna spänningar orsakade av man vid ett lärosäte ägnat sig åt matematikhistoria, vilket av en del svarande inte anses höra till ämnet matematik med didaktisk inriktning.

Framförallt i inledningsfasen förekom en del motsättningar mellan forskarskolan och företrädare för kärnämnet matematik. Bl.a. riktades en skrivelse till medelsgivande organ med stark kritik riktad mot forskarskolans inriktning och målsättning. En kritisk artikel publicerades även i matematikersamfundets tidskrift. En av handledarna anser att många matematiker hyser misstro mot samhälls- och humanvetenskaper såsom varande icke exakta vetenskaper. En orsak anges vara att de saknar vana vid empiriskt arbete och

---

⁹ Skovsmose, Ole *Graduate School in Mathematics Education*. Research Report in Mathematics Education, No. 1, 2006. Umeå University, Department of Mathematics and Mathematical Statistics 2006.

har svårt att bedöma empiriska argument, som därför lätt avfärdas som ”flum”. Med tiden tycks dock denna kritiska hållning ha klingat av. Forskarskolan uppges ha mötts med ökande respekt i och med att de initiala fördomarna har ersatts av insikter om dess inriktning och verksamhet. Flera handledare och doktorander anser att det råder ett gott och fruktbart förhållande mellan matematikämnet och forskarskolan på deras respektive institutioner.

Det kvantitativa utfallet av forskarskolan bedöms som bra eller mycket bra av både handledare och doktorander. Sjuk- och barnledigheter har försinkat studierna för ett antal doktorander, men ett tiotal disputationer har genomförts fram t o m innevarande år och ytterligare några planeras under 2007. Som ett positivt resultat anges också forskarskolan lyckats etablera forskning och forskarutbildning vid lärosäten där sådan verksamhet tidigare inte existerade. Kritiska synpunkter på inriktningen och resultaten saknas dock inte. En handledare anser att forskarskolan inte har lyckats med (och kanske inte ens försökt) att etablera en mer vetenskaplig tradition än det internationellt förhärskande ”kvalitativa” paradigm, som under decennier inte visat sig leda till några handfasta resultat. Denna respondent anser vidare att den bästa kunskapen om matematikinläring fortfarande finns inom psykologiämnet, från vilket matematikdidaktikerna dock verkar vara ovilliga att hämta impulser.

Varken handledare eller doktorander anser att någon könsproblematik har förekommit inom forskarskolan. En synpunkt är dock att kvinnliga doktorander vid matematiska institutioner har upplevt sig vara ensamma, dels som en minoritet bland andra matematikdoktorander, dels i en övervägande manlig miljö.

Både handledare och doktorander bedömer utsikterna på arbetsmarknaden som goda eller synnerligen goda. Didaktisk ämneskompetens uppges vara efterfrågad inte minst inom lärarutbildningarna. Enligt flertalet svarande behövs forskarutbildade matematikdidaktiker även inom det allmänna skolväsendet och i olika myndigheter. En del av de färdiga doktorerna har redan anställning inom universitet och/eller kommuner.

Både handledare och doktorander anser att det finns utrymme för nya forskarskolor i matematik med didaktisk inriktning. Med tanke på det redovisade behovet av matematikdidaktiker inom olika samhällssektorer finner jag detta vara en rimlig ståndpunkt. En framförd synpunkt är att den existerande forskarskolan är utspridd på för många lärosäten, vilket lett till tunna och magra forskarmiljöer på flera håll. Jag vill instämma i denna ståndpunkt. En eventuell framtida forskarskola bör kanske koncentreras till ett mindre antal lärosäten, där starkare miljöer kan etableras. En ny forskarskola kommer säkerligen att ha ett bättre utgångsläge än den existerande. Värdefulla erfarenheter har samlats och förbättrad handledarkompetens har utvecklats under resans gång. Dessutom torde relationerna till kärnämnets företrädare inte bli så dåliga som vid starten av denna forskarskola.

Sammanfattande synpunkter

Alla de undersökta forskarskolorna har i mindre eller större grad dragits med problem, av vilka en del kan betraktas som ”barnsjukdomar”. Orsakerna har bl.a. varit brist på kunskaper om och erfarenheter av didaktisk forskning, skilda traditioner och kulturer vid olika lärosäten, bristfällig planering och organisation av verksamheten, i vissa fall otillräcklig handledarkompetens, samarbetssvårigheter, motsättningar mellan olika fraktioner inom ämnesområdena, spänningar mellan forskarskolorna och deras respektive kärnämnen, finansierings-, anställnings- och avlöningsproblem, m.m. I vissa, dock lyckligtvis ganska få fall, har doktorander kommit i kläm till följd dessa problem.

När man betraktar utfallet av forskarskolornas verksamhet, blir dock bilden betydligt ljusare. Merparten av doktoranderna har blivit eller blir färdiga inom rimlig tid.Handledarna har överlag gjort stora ansträngningar för att föra sina adepter i hamn och handledarkompetensen har i många fall utvecklats till det bättre. Ämnesdidaktisk forskning och forskarutbildning har etablerats på ett betydande antal lärosäten. Nationella och internationella nätverk har etablerats, vilka förstärker möjligheterna till fortsatt utveckling och förbättring av den ämnesdidaktiska forskningen. Relationerna till respektive kärnämnen har kraftigt förbättrats på de håll där de inledningsvis har varit problematiska. Utsikterna till anställning är tämligen goda för de flesta utexaminerade doktorander.

Vid eventuell etablering av nya forskarskolor finns en hel del lärdom att dra av de problem som beskrivits i denna utvärdering. Bl.a. bör man se till att adekvat handledarkompetens finns redan vid starten av en forskarskola, annars kan konsekvenserna bli förödande för de doktorander som drabbas av inkompetent handledning. En inventering av handledarbeståndet bör göras och resurser för handledarutbildning avsättas, så att god och effektiv handledning kan garanteras redan från starten av en forskarskola.

Min utredning tyder också på att nationella forskarskolor inte bör spridas ut på alltför många lärosäten, eftersom detta ofta kan leda till bristfälliga lokala forskningsmiljöer med fåtaliga eller enstaka doktorander. Forskarskolornas nätverk har visserligen kraftigt bidragit till att skapa övergripande forskningsmiljöer, men de kan ändå inte ersätta den dagliga fortlöpande stimulans som en god lokal forskningsmiljö kan erbjuda.

Ordentliga förberedelser krävs för att få en forskarskola att kunna fungera väll redan från starten. Alla medverkande vid olika medverkande lärosäten måste vara överens om verksamhetens mål och syften, så att stridigheter kan undvikas som riskerar att försämra doktorandernas arbetssituation. Enighet måste också i förväg uppnås om deras löne- och anställningsvillkor, så att orättvisor som försämrar det psykosociala klimatet inte uppstår.

Till sist vill jag tacka alla de doktorander och handledare som offrat tid på att besvara mina enkäter och därmed ge mig underlag för denna utvärdering.

Kartläggning av UVK:s stöd till nätverk under perioden 2001-2005

Heléne Lundkvist, professor vid institutionen för ekologi, SLU

Bakgrund

Bidrag till Nätverk (NV) har funnits inom utbildningsvetenskap sedan UVK:s start 2001. Syftet är att stärka forskningssamarbetet mellan geografiskt spridda forskningsmiljöer med gemensamma forskningsintressen. 2003 gjordes en särskild satsning med syftet att främja den fortsatta utvecklingen av praxisnära utbildningsvetenskaplig forskning. Sammantaget har UVK beviljat medel till nitton nätverk under perioden 2001-2005. Nio stycken av dessa anslag är planeringsbidrag, som beviljades 2003. Av de elva övriga projekten är sex stycken projekt som fortfarande pågår. Ett av dessa är ett fortsättningsprojekt och ett emanerar ur ett planeringsbidrag. Tre av de nio "fullskaleprojekten" är helt avslutade som UVK-projekt. Ytterligare ett är administrativt avslutat men fortgår i ett av de sex pågående projekten ovan.

Uppdraget för kartläggningen

Syftet med den följande kartläggningen av UVK-stödda nätverk har varit att belysa

- syftet med olika NV, vilka har uppnåtts
- olika former för NV-arbetet i förhållande till forskningsområdet
- likheter/olikheter i samverkansformerna mellan NV som nyskapas respektive inom NV som syftar till att samla redan befintliga NV inom liknande forskningsområden
- hur relaterar UVK-nätverken till andra nationella och internationella kontaktnät för forskare resp. forskningsområden
- effekter inom forskarutbildningen och för doktorander som finns i inom NV
- effekter för publiceringar, spridning, mervärden
- varaktighet för etablerade NV-kontakter
- väntade och oväntade effekter, mervärde

Arbetsgång

Information från projektbeskrivningar

Utifrån de beviljade nätverkens ansökningshandlingar gjordes inledningsvis en sammanställning av uppgifter om nätverken; vilken typ av nätverk det rör sig om, syften/mål för nätverket, medel/metod för att nå uppställda mål samt vad som genomförts/uppnåtts. För att åstadkomma så stor överskådlighet som möjligt sammanfattades uppgifterna ovan i tabellarisk form i en matris, appendix 1. I matrisen framgår också i vilken fas respektive nätverk befann sig vid kartläggningen, om det var pågående eller avslutat och om det i så fall rörde sig om ett avslutat planeringsprojekt.

Enkät

Frågeställningarna i uppdragsbeskrivningen utgjorde tillsammans med frågor som kunde generaliseras ur sammanställningen i appendix 1 underlag för en enkät som skickades till projektansvariga, som i flertalet fall också fungerat som nätverkskoordinatorer. De frågor som lades till utöver dem i uppdragsbeskrivningen rör nätverkens användande av kom-

munikationsplattformar. En majoritet av nätverken har i sina ansökningar lagt relativt stor vikt vid att man avser att använda olika former av elektronisk kommunikation för den kontinuerliga kontakten mellan nätverkets deltagare. Det var därför av särskilt intresse att se vad som hade förverkligats av dessa ambitioner.

Syften och mål för olika nätverk

Genomgången av ansökningshandlingarna visar att det finns en hög grad av samstämmighet och överlapp mellan de olika nätverken vad gäller typ av mål som man strävar efter att uppnå. Men, tyngdpunkten ligger ändå ofta tydligt på olika ställen. Bland de arton projekten har flertalet fokus på något av målen att;

- skapa bättre förutsättningar för *forskarutbildningen* genom NV-samarbete eller genom direkta *forskarskolor*
- utveckla ett *ämne*
- lyfta fram *tvärvetenskapliga* frågeställningar
- verka för *tredje uppgiften* i form av samverkan med lärare eller utbildare i en vidare mening

Endast ett fåtal projekt, tre planeringsprojekt och ett fullskaleprojekt, har redovisat resultat i form av slutrapporter till UVK. Slutrapporterna är kortfattade i formulärform och inte explicit relaterade till de målformuleringar som finns i ansökan. Det framgår inte annat än summariskt om man nått de mål som ställdes upp vid projektstarten.

Nätverksstödet omfattning

Bidragen till de olika nätverken är av mycket varierande omfattning. De sträcker sig från ettåriga planeringsbidrag till mera långsiktiga åtaganden i form av bidrag till forskarskola med fyra doktorandtjänster under tre år. I ekonomiska termer betyder detta att det minsta anslaget varit på 191 kkr under ett enstaka år medan det mest omfattande stödet varit totalt 4 800 kkr för ett treårigt projekt som sålunda fått 1 900 kkr per år.

Könsfördelning i ledningen av nätverk

Könsfördelningen i ledningsgrupper för de avslutade och pågående nätverken med anslag för mer än ett år är jämn med lätt manlig dominans, 54%, mot 46% kvinnor. Till ledningsgrupperna räknas koordinators och projektledare som angivits i de respektive nätverkens senast uppdaterade webbinformation i de fall sådan förekommer, i annat fall kontaktpersoner angivna i ansökningshandlingarna.

För planeringsprojekten är fördelningen av manliga respektive kvinnliga huvudsökande 4 män : 5 kvinnor. Om även medsökande räknas in blir relationen 6 män:12 kvinnor. Den senare siffran höjs påtagligt av en ansökan med kvinnlig huvudsökande och 5 kvinnliga medsökande.

Materialet, den totala mängden nätverk, är litet. Men den slutsats man kan dra är ändå att det råder en tämligen jämn könsfördelning vad gäller sökande/huvudansvariga för nätverksprojekten.

Typer av nätverk

De olika typer av nätverk som kan är urskiljas är;

Nätverk som huvudsakligen bygger på samverkan mellan *forskare och forskarstuderande* och där ett tydligt mål är att stärka forskarutbildningen. Allra mest tydligt uttalat är givetvis detta i den forskarskola som haft nätverksstöd från UVK. Men, även andra nätverk har ett mycket tydligt uttryckt mål att främja forskarutbildningen genom att stärka handledningen genom seminarier och nätverksträffar. På så sätt skapas forskarskolleliknande strukturer även om nätverket inte explicit kallar sig en forskarskola.

Nätverk med *forskare och praktiker* i samverkan. Det gäller här framför allt skolforskare och lärare som ingår i nätverk för praxisnära forskning och återkoppling med tillämpning av forskningsresultat i skolan. Men. Det finns även nätverk med andra forskningsavsnämmande än skolan som har ett tydligt tredje uppgiften/samverkan med samhällsperspektiv.

Ett stort, tidigt etablerat, nätverksprojekt har ett speciellt angreppssätt i det att det arbetat med att *sammanföra organisationer* i ett nätverk. I det specifika fallet handlar det om organisationer vars forskare bedriver forskning om lärande i arbetsliv och vardag.

Med en annan indelningsgrund finner man att nätverken kan delas in i sådana som arbetet med *fokus på ett forskningsområde* eller ämne respektive sådana som har en klar *tvärvetenskaplig ansats*. Till de förra hör nätverk som syftar ämnesutveckling och utveckling av didaktisk forskning. Av det senare slaget är exempelvis nätverket kring utbildning för hållbar utveckling.

Slutligen kan man urskilja helt *nya nätverk* respektive sådana som bildats *ur befintliga nätverk*, som existerat också innan stödet från UVK.

Nätverkens medel/metoder/ansatser

Gemensamt för samtliga nätverk är att man vill understödja kontakten mellan nätverksaktörerna genom att ordna olika typer av fysiska möten. Det rör sig om forskarmöten, workshops, seminarier och konferenser. För den direkta utbildningen av doktorander finns doktorandkurser, magisterkurser och handledarmöten planerade inom nätverken. Flera nätverk anger också att man avser arbeta för att bygga upp en forskarskola inom sitt forskningsfält. I allmänna termer anges probleminventering, forskning och metodutveckling som viktiga nätverksuppgifter.

Ett flertal nätverk anger att man avser att upprätthålla kontakten inom nätverket mellan de fysiska mötena med någon form av elektronisk kommunikation; hemsida, webplattform, nätdialog och/eller nyhetsbrev på nätet. Även för information utåt om nätverken uppger man att hemsidor ska skapas.

Nätverken är i första hand nationellt orienterade. För några konferenser respektive forskarutbildningskurser planeras i ansökan nordiskt samarbete. Inbjudna internationella talare är planerade för ett par andra konferenser.

Ett par nätverk anger explicit att man har ambitionen att ge ut antologier eller åstadkomma annan gemensam publicering. Men, för flertalet nätverk anges inte hur eller var man avser att publicera arbeten från nätverket.

Samtliga nätverk anger att man kommer att ha en deltidsavlönad koordinator för nätverket. I många fall är denna koordinator också huvudsökande/projektansvarig i ansökningsansökan som gäller nätverket.

Nätverksinformation – internt och externt via webben

Som ett led i kartläggningen av UVK-nätverken undersöktes vilken information om och från nätverken som gick att hitta via sökning på webben utifrån vetskap om respektive nätverk framför allt från ansökan. Syftet var sålunda att ta reda på om man, som intres-

serad av fältet kunde hitta fram till nätverket och eventuellt få kontakt med det. Man kan konstatera att nätverken bara delvis finns att hitta på nätet, där det finns ett par informationsrika nätverkshemsidor. Ofta är emellertid informationen om nätverken mycket begränsad eller till och med obefintlig.

Av de sex avslutade nätverken har tre tillgängliga projekthemsidor i någon form med flera funktioner, som kalendarium, nyheter och publikationer. De övriga tre har inaktiva eller obefintliga webplatser. Av de pågående nätverken har fyra tillgängliga projekthemsidor med något lägre grad av funktionalitet och samlad dokumentation än vad som gäller för de avslutade nätverken. Ett pågående NV saknar tillgänglig webbinformation. Sammantaget kan sägas att elektroniska resurser över lag är lite utnyttjade, med något undantag. De framstår som underprioriterade jämfört med fysiska möten. Den löpande kontakten mellan ingående parter via centrala digitala plattformar är begränsad. Inga av projektplattformarna uppvisar pågående kontakt i form av diskussionsforum eller liknande, men några av de mer etablerade nätverken har mer eller mindre regelbundna nyhetsbrev.

Nätverksrelaterade avhandlingar och antologier, som kan hittas genom sökning på webben, finns i några av de större och äldre nätverken. Vissa av dessa arbeten påbörjades och publicerades innan projekttidens början. Ytterligare några nätverk har sammanställda listor över andra publikationer, som artiklar, rapportserier och konferensreferat som återfinns på webben.

Uppföljning av planeringsbidrag

År 2003 beviljades nio stycken planeringsbidrag för nätverksprojekt. Dessa projekt var redan vid ansökningstillfället definierade som just planeringsprojekt. Av de nio projekten ledde ett till ett fullskaleprojekt för ett nätverk, som beviljades 2004. Två ledde till nätverksansökningar som avslogs 2004. Sju stycken projektansökningar i relaterade områden lämnades in 2004 från nätverk med planeringsbidrag, men avslogs. Två av planeringsbidragen har inte resulterat i någon ny ansökan inom respektive nätverks område. Nätverkskontakter har enligt vad som rapporterats i enkäten, se nedan, givit upphov till ansökningar inom andra områden än dem som "planeringsnätverket" täckte in. Dessa nya ansökningar har dock i så fall inte heller redovisats i svaren på den utsända enkäten, se nedan.

Enkätundersökning

Den enkätundersökning, som i samband med kartläggningen av nätverksstödet från UVK skickades ut till samtliga projektansvariga återfinns i appendix 2. Enkäten besvarades, mer eller mindre fullständigt, av alla utom två projektansvariga. Dessa två var projektansvariga för var sitt planeringsprojekt. Svarsfrekvensen var därmed nästan 90%. Av uppenbara skäl har vissa frågor i enkäten varit mindre relevanta eller inte kunnat besvaras av de nätverk som är tämligen nystartade.

Resultat av enkätundersökningen

- Alla anser sig ha fått ut något bra av sina nätverk.
- I den mån föresatser och mål inte har uppfyllts har detta berott på tidsbrist (gäller några 1-åriga planeringsprojekt) eller skevheter i tidsplaneringen som uppstått p.g.a. utanförliggande faktorer. Så har t ex i något fall inte gemensamma doktorandkurser och gemensam handledning kommit till stånd därför att det aktuella nätverket (planeringsbidrag) inte varit i fas med nyantagningen av doktorander.

- På frågan om samma mål kunnat nås med någon annan typ av stöd från UVK svarar majoriteten nej med hänvisning till att den långsiktighet som ligger i nätverksstödet varit nödvändig. Några svarar ja, att det hade varit möjligt med ett (generöst tilltaget, påpekar någon) konferensbidrag eller med ett ordinarie projektbidrag. Dock ifrågasättes om det i praktiken hade varit möjligt att få projektbidrag för den aktuella nätverksansökan eftersom man anar att nätverksarbetet skulle bedömts vara utvecklingsarbete och inte forskning.
- De största nätverken är, inte förvånande, också de som förefaller ha givit mest i termer av avhandlingsarbeten, antologier och internationell publicering. Sannolikt hänger detta inte enbart samman med dessa nätverks storlek och omfattning i tid utan också med att de redan från början fanns i starka forskningsmiljöer med en stark arbetsamverkan.
- I några svar från planeringsprojekt har man påpekat den oklarhet man känt i fråga om innebörden av begreppet planeringsprojekt. Man hade uppfattningen vid den första utlysningen att ett planeringsprojekt var avsett att vara en startpunkt för fortsatt nätverksstöd och har därför känt frustration över att, som man uppfattat det, förutsättningarna har ändrats.

Sammanfattande slutsatser

- Nätverksbidragen har tveklöst bidragit till att etablera samverkan som tidigare inte funnits. Dessa kontakter fortlever i många fall också sedan ekonomiska stödet från UVK upphört.
- Planeringsbidragen har i lyckosamma fall fungerat som ”startbidrag”, vilket i många fall hade varit en mera adekvat benämning än planeringsbidrag. Beteckningen planeringsbidrag har varit vilseledande då den uppfattats som att planeringsbidraget med stor sannolikhet skulle följas av ett fortsättningsbidrag.
- Stora nätverk, som pågått under en längre tid har, inte förvånande, också givit starkast avtryck i form av bl.a. publikationer.
- Nätverk som varit, eller delvis fungerat som, forskarskolor har varit framgångsrika. För tydligheten mot dem som söker anslag förefaller det dock lämpligast att framtida forskarskolor söks just som forskarskolor.
- Nätverken har genomgående underutnyttjat möjligheterna till webbaserad information och kommunikation. Kommande nätverk bör uppmanas och uppmuntras att nyttja webben mer och bättre.
- Nätverkens internationella kontakter är av mindre omfattning än de ambitioner som visades i ansökningarna.

Mot bakgrund av den nu genomförda kartläggningen av UVK:s stöd till nätverk känns det angeläget att inför kommande utlysningar framhålla att nätverkssamarbete med fördel kan syfta till att

- stärka ett forskningsområde som är under framväxt
- stärka forskningsmiljöer under uppbyggnad, t ex. genom att nätverk byggs upp av etablerade miljöer och sådana som är under utveckling
- underlätta tvärvetenskapliga angreppssätt på forskningsfrågor
- öka möjligheterna att verka på den internationella arenan

Vidare att det är angeläget att nätverken utvecklar möjligheterna till adekvata nätbaserade kontakter för de olika verksamheterna inom nätverken.

UVK/Nätverk, kartläggning

HLundkvist

Appendix 1

1(13)

Pågående projekt		Avslutade projekt		Planeringsprojekt (avslutade)	
Dnr/Ti/P.led/Hemv/Tilld.	Typ av nätverk	Mål/Syften	Medel/Metod	Genomfört/Uppnått Webplats/plattform	Kommentar
2001-5170 Forskarnätverket ”Utbildning för hållbar utveckling” Wickenberg, Per LU 1 235 000 2002-2004	Befintligt NV av forskare och doktorander.	Att utveckla NV som arena a) för de ingående forskarnas kontakter och information. b) för formulering av nya forskningsfrågor och forskningsprojekt. c) för vetenskapliga seminarier och erfarenhetsutbyte, för ny forskarrekrutering och genomförandet av en forskarskola, för internationella kontakter samt d) för praktiska tillämpningar inom kunskapsfältet.	- NV-konferenser 2 ggr per år. - web-plats - antologi - forskarskola (natl och nordisk bas) - rekrytering av forskare till fältet - nya forskningsprojekt - NV-samordnare	Web: www.lut.mah.se/nms/forskarnatverk (enl. Lieberg, M. - ingen åtkomst, inaktuell?)	
2004-3002 Forskarnätverket ”Utbildning och hållbar utveckling” Wickenberg, Per		Samma, ordagrant formulerade, som i det föregående NV 2001- 5170	- NV-konferenser 2 ggr per år. - Arrangera europeiska forskarseminarier i samverkan m syster-	Webplattform med forum: http://luvit9www.fov.lu.se/Luvit/entrance/entrance.asp?cid=312	

UVK/Nätverk, kartläggning

Appendix 1 2(13)

HLundkvist

<p>LU 1 419 000 2005-2007</p>			<p>NV i Dk o Engl. - web-platsen utvecklats ytterligare - antologi ges ut. Denna gång på svenska - rekrytering av forskare till fältet - nya forskningsprojekt - NV-samordnare</p>	<p>infosida: www.mah.se/lut/nms/forskning/esd - bra översikt med publikationer, events, nyhetsbrev med mera. Bl.a under projektiden (2005-): - Fem nationella och internationella möten samt andra events. - Regelbundet nyhetsbrev. - Antologin <i>Learning to Change Our World?</i> gavs ut innan projektiden.</p>	
<p>2001-5180 Lärande och vetenskaplig kunskapsbildning i ett sociokulturellt perspektiv – ett nationellt tematiskt nätverk (NSKS) Säljö, Roger GU 4 800 000 2002-2004</p>	<p>NV do.rander m fj i NV och seniora forskare GU, LiU, LHS, SU, UU, ORU, MaH</p>	<p>- Originalforskning m do.randtjänster i 4 projekt; 1. Science centers som miljö för lärande och kommunikation. GU 2. Begreppsbildning och alternativa institutionella diskurser. ORU 3. Metaforer, lärande och vetenskaplig begreppsbildning. GU 4. Fysikalisk kemi och</p>	<p>- Forskning. - ”Nätverkssamarbete” - Seminarieverksamhet - Nätseminarier - NV-koordinator</p>	<p>Samverkan och seminarier nämns i allmäna ordalag på http://www.ipd.gu.se/samverkan, men nätverket eller direkta resultat nämns inte. Hittar ingen webbplats för nätverket.</p>	

UVK/Nätverk, kartläggning

HLundkvist

Appendix 1 3(13)

<p>2002-2748 Nätverket för forskning och forskarutbildning i svenska med didaktisk inriktning Liberg, Caroline MaH, UU 818 000 2003-2005</p>	<p>NV för forskare och do.rander i nära anslutning till befintlig forskarskola, MaH, LU, GU, VxU (fler ingår i NV)</p>	<p>abstraktionsproblematiken. GU - Samarbete mIn lärosäten</p>	<p>- Webplats - Årligt nationellt forskarmöte - Handledarträffar - Lärosättesgemensamma forskningsprojekt. - Nordisk forskarkurs – 04 - Nordisk forskningskonferens –05 - NV-koordinator</p>	<p><u>Webplats:</u> http://www.mah.se/templates/Page_13213.aspx På webbplatsen finns publikationer t.o.m 2004 och korfattade beskrivningar av konferenser, projekt och samarbeten</p>	
<p>2003-4430 Forskarnätverk för tvärvetenskapliga studier av lärande i arbete och vardag (LARENA) Abrahamsson, Kenneth LuTH 1 080 000 2003 <i>obs! sökte 400' per år för 2004 och 2005</i></p>	<p>NV av organisationer; LTU, Arbetslivsinstitutet, CMTO (LiU)</p>	<p>Främja tvärvetenskapliga analyser av lärandeprocesser i arbete och vardag. Skapa mötesplats för forskare inom områdena i) bildning, erfarenhetsknutet lärande, reflektion och yrkeskunnande ii) liv som lärande, läroprocesser i vardagen, miljöer för lärande, lärmönster</p>	<p>- Forskarträffar 3-4 ggr/år på olika ställen (ett möte m internatI prägel). - Samordning av NV. - Mötesdokumentation. - Nyhetsbrev. - Hemsida</p>	<p><u>Webplats:</u> www.larena.se (senast uppdaterad 2006-09-10). - Deltagit i och arrangerat ett flertal seminarier, mest nationella men något internationellt. - publicerat rapporter, rapportserier, konferensreferat och böcker. - Nyhetsbrev utkommet tre – fem</p>	

UVK/Nätverk, kartläggning

HLundkvist

Appendix 1 4(13)

<p>2004-1441 Nätverk för Interkulturell Pedagogisk Forskning (NIPF) Bergstedt, Bosse LU 1 215 000 2005-2007</p>	<p>NV för praktiker och forskare. LU, SH, GU</p>	<p>knutna till olika livsfaser och förändringar av livsroller samt iii) företagande, tillväxt och innovationer som arena för lärande.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vara mötesplats för praktiker och forskare inom det interkulturella pedagogiska fältet. - Inventera forskningen inom området vid landets samtliga högskolor och universitet. - Samla forskningskompetensen inom området. - Ansvara för kontinuerligt informationsutbyte inom NV. - Utifrån praxisnära forskning bedriva kunskapsutbyte inom området. - Kritiskt granska och utveckla vetenskapliga teorier. 	<p>ggr/år sedan ansökan 2003.</p>	
		<ul style="list-style-type: none"> - NV-möten för samtliga medlemmar. - Internationellt samarbete - Forskningsseminarier med internationellt inbjudna key-note speakers - En forskarutbildningskurs inom området. - Hemsida för information om NV. - Publikationer. 	<p>Webplats: www.pedagog.lu.se/ni pf (uppdaterad 2006-03-01) - 5p-kurs på GU 2006-2007 - Annars inga publikationer, seminarier eller annan info på hemsidan utöver tidigare befintliga syften och formuleringar.</p>		

UVK/Nätverk, kartläggning

HLundkvist

Appendix 1

5(13)

<p>2003-6949 Närmiljön som läranderesurs. Lieberg, Mats SLU 203 000 planeringsbidrag</p>	<p>NV för konferens m forskare från lärandeforskning resp. ”plats-forskning” SLU, LHS, LiU, SU</p>	<p>- Publicera antologier om interkulturell pedagogisk forskning. - Stödja o stimulera forskningsansökningar. - Utveckla forskarutbildningskurser. - Stödja invitationer av gästprofessorer. - Initiera nationell forskarskola</p>	<p>Konferens för forskare och forskarstuderande. Frågor som behandlas vid konferensen: - Hur kan man karaktärisera våra dagars platser för institutionellt lärande? - Vad utmärker våra dagars platser för icke-institutionellt lärande? - På vilket sätt kan platsen för lärandet vara innehålllet i lärandet? - Hur påverkar platsen för lärandet (dess utformning, skötsel och användning) sättet att lära?</p>	<p><u>Webplats:</u> www.movium.slu.se (uppdaterad 2006-10-30) - Genomfört och dokumenterat forskarseminarium <i>Plats och lärande</i> i april 2004. 63 deltagare från Sv., Dk., No. Och Åland www.movium.slu.se/forskarseminarium2004</p>	<p>BEVILJAD ANSÖKAN 2004 om nytt/fortsatt NV: 2004-3479 Centrum för plats- och lärandeforskning. Lieberg, Mats SLU 1 014 000 2005-2007 se nedan.</p>
<p>2004-3479</p>	<p>NV för</p>	<p>Skapa operativt aktiv</p>	<p>Uppgifter för centrum;</p>	<p><u>Webplats:</u></p>	

UVK/Nätverk, kartläggning

HLundkvist

Appendix 1 6(13)

<p>Centrum för plats- och lärandeforskning. Lieberg, Mats SLU 1 014 000 2005-2007</p>	<p>centrumbildning utifrån tidigare NV (2003-6949) f forskare från lärandeforskning resp. ”platsforskning” SLU, LHS, LiU, SU, KTH, Sveriges Arkitekter (SA)</p>	<p>plattform, centrumbildning, för forskning, kunskapssammanställningar o a utvecklingsprojekt. Producera underlag för utbildning och information.</p>	<p>- Utgöra plattform/mötesplats för forskare inom praxisnära forskning. - Etablera mötesplats för forskare och praktiker. - Initiera ämnesövergripande forskningsprojekt, kurser och seminarier. - Effektivisera, inspirera, optimera resursanvändning för NV-deltagare - Vara informationskälla via web, publikationer, möten - Stå för gemensam talan i strategiska frågor som rör kunskapsutveckling inom fältet. - Samordning via särskild NV-samordnare</p>	<p>www-uterum.slu.se/CPL (ja, det ska vara bindestreck...) - ref. till ny centrumbildning (tyder på ngn form av uppdatering under hösten 2006) - länk till nätverksmöte för ”nordiska forskarnätverket för morgondagens skola” på Åland 2005 och i Helsingfors april 2006 - Konferensen <i>Sju Speglar</i> planerad okt 2006 men framskjuten. - Movium står även bakom genomförda tredagarsseminarierna <i>Skapande Uterum 2005</i> och 2006. http://www-uterum.slu.se/vaxjo2006.htm.</p>	
<p>2005-3706 Nätverket ”karriärval och vägledning” Lundahl, Lisbeth UU 1 053 000 2006-2008</p>	<p>Baserat på bef NV för forskare vid utbildningar f yrkesvägledare och för yrkesverksamma.</p>	<p>- Att analysera forskningsbehov inom området karriärval och yrkesvägledning och bidra till att initiera sådan forskning.</p>	<p>- Återkommande identifiering och prioritering av ett antal forskningsområden. - Seminarier och workshops för forskare</p>		

UVK/Nätverk, kartläggning

HLundkvist

Appendix 1 7(13)

<p>2005-6971 Nätverk för forskning om läsning och skrivning. Olofsson, Åke HiG 1 200 000 2006-2008</p>	<p>Umu, MaH, LHS, UU</p>	<p>- Att i samverkan med berörda lärosäten och vägledare på fältet och stimulera till ökat intresse för och samarbete kring vägledningsforskning. - Att lägga grunden till en gemensam forskarskola som kan erbjuda forskautbildningskurser, handledningskompetens och internationella samarbetspartners inom vägledningsforskningen. - Att medverka till att Sverige blir en aktiv part internationellt i FoU inom vägledningsområdet.</p>	<p>och yrkesverksamma. - Utarbeta ansökan om forskarskola. - Handledarsamarbete. - Utveckla internationella kontakter. - Möte mellan internationella utvärderare av fältet, NV och sv. beslutsfattare och tjänstemän. - Nätdialog, månadsbrev på nätet</p>		
	<p>Nationellt NV av forskare o do.rander HiG/UmU, KU, VxU, UU, LHS, LiU, MittU</p>	<p>Främja tillväxt o kvalitet i svensk läs- och skrivforskning. Konkreta mål: - Utarbeta detaljerade planer för en nationell forskarskola. - Sammanställa, diskutera och kvalitetsgranska läromedel för masters- och</p>	<p>NV-möten 4 ggr per år i 3 å i form av 2-dagars seminarier varav 1 dag till do.randseminarier, som också ingår i en forskarutbildningskurs. Löpande NV-kommunikation sker via webben. Utveckla kontakter m andra NV inom</p>	<p>Ingen webbplats angiven eller hittad – sökt på Google och på www.hig.se under forskning i lärutbildning och ämnesdidaktik.</p>	

UVK/Nätverk, kartläggning

HLundkvist

Appendix 1 8(13)

<p>2005-3264 Nätverket för forskning om Lärande och Interaktion. Wickman, Per-Olof LHS 900 000 2003-2008</p>	<p>NV av forskare o do.rander vid LHS, LiU, MaH, HKr, HB, GU, UU, HiK, OrU, HT/U. Utmyttjar bl a erfh från det tidigare NV NSKS (2001-5180, Säljö)</p>	<p>forskarutbildning, - Redovisa och diskutera fortlöpande aktuell forskningsverksamhet - Verka för förutsättningar för forskarutbildning av god kvalitet - Samarbeta med liknande grupper och nätverk inom Norden och internationellt</p>	<p>området i Norden o internat. (ej preciserat)</p>	<p>Ingen webbplats funnen. Sökt på Google och www.lhs.se. Väl redovisade publikationer vid ansökningstillfället 2005 att utgå ifrån.</p>	
<p>2003-6939 Forum för skolan som kulturmiljö och arbetsplats. Arvastson, Gösta UU 405 000 planeringsbidrag</p>	<p>NV av forskare, lärare, kommun UU, 1 grundskola i U-a,</p>	<p>Att utveckla ett forum för samverkan mellan universitet och kommun/skola med avsikten att integrera kulturforskning och lokal och kommunal skolutveckling i arbetet</p>	<p>1) Kärnverksamhet som omfattar forskning, föreläsningar, fokusgrupper, systematiskt kvalitetsarbete, publicering och förmedling av resultat</p>	<p>Detta är i stora stycken ett utvecklings/3:e uppgiftenprojekt. Medfinansiering har sökts från andra finansierare för detta ytterligt</p>	

UVK/Nätverk, kartläggning

HLundkvist

Appendix 1 9(13)

			<p>mot målet en skola för alla. Delmål; - Att starta ett pilotprojekt för samverkan mellan kulturforskare och skolans personal. - Undersöka hur skolans kunskaps- och värdegrundsuppdrag fungerar i praktiken. - Förelå och genomföra problemlösande åtgärder, grundade på delaktighet, likvärdighet och kvalitet, och oberoende av kön, språk, etnicitet, geografi, funktionshinder och social tillhörighet.</p>	<p>på det lokala, nationella och internationella planet. II) Nätverk som omfattar lokala och tematiska nätverk av skolpersonal och forskare, samordning med lärarutbildningar vid universitet och högskolor, skapandet av nationella mötesplatser koordinering, internationella forskningsinitiativ och seminarier. III) Utbildning som innefattar nationella forskarskolor, distanskurser och kompetenshöjande kurser för skolpersonal.</p>	<p>vittomfattande projekt.</p>
<p>2003-6883 Nätverk och nätverksaktiviteter som stöd för högskolelärares professionella utveckling genom att forska om och kring sin praktik med lärande i fokus.</p>	<p>NV m högskolelärare, högskolepedagog er och pedagogiska utvecklare inom högskolan. LU, MdH, GU,</p>	<p>- Att bidra till högskolelärares vetenskapligt grundade pedagogiska utveckling. - Att lyfta didaktiska frågeställningar i universitetsundervisning</p>	<p>- Engagera lärare i högre utbildning i forskningsprojekt som rör deras lärarpraktik. - Arrangera 2 symposier för diskussion om relevant forskning och</p>	<p>Kortfattad rapport är inlämnad. Redogörelse för genomförda aktiviteter saknas. AVSLAGEN ANSÖKAN 2004-2902 om fortsatt NV-</p>	

UVK/Nätverk, kartläggning

Appendix 1 10(13)

HLundkvist

<p>Booth, Shirley LU 300 000 planeringsbidrag</p>	<p>LiU, VxU, BTH, HKr, KI, HGUR</p>	<p>gen till vetenskaplig nivå. - Att utveckla tvärvetenskaplig forskning om lärande och undervisning inom högre utbildning.</p>	<p>forskningsidéer. - Organisera nätverksworkshops, campus- och nätbaserade, som stöd för ansökningar och pågående projekt. - sätta upp nätbaserat Forum för medverkan av internationella forskare som erbjuder stöd till NV-deltagarnas forskningsprojekt. - Samordning av NV.</p>	<p>stöd: Nätverk och nätverksaktiviteter som stöd för praktikrelaterad forskning om lärande i högre utbildning</p>
<p>2003-6945 Centrum för studier om akademiska verksamheters pedagogiska innehåll. Carlgren, Ingrid LHS 405 000 planeringsbidrag</p>	<p>NV/Centrumbildning för praxisnära forskning om innehållet i pedagogiska verksamheter LHS, UU, HiD</p>	<p>Utveckla en modell för kollaborativ forskning där forskare och lärare samverkar i utvecklandet av kunskaper om det indirekta kunskapsinnehållet i pedagogiska verksamheter</p>	<p>Uppgifter för centrum; - Utveckla modellen och samverkan med forskningsmiljöer samt etablera kontakter med lärare. - Initiera forskningsprojekt. - Utveckla former för dokumentation och spridning av forskningsresultat. - Utveckla magisterprogram. - Planera forskarskola.</p>	<p>AVSLAGEN ANSÖKAN 2004-2902 om fortsatt NV-stöd: Centrum för studier av pedagogiska verksamheters kunskapsinnehåll AVSLAGEN ANSÖKAN 2004-2898 om projektbidrag: Bildningens innehåll: elevuppgifter och lärarbemöjningar</p>
<p>2003-6887 Forskningsnätverk kring miljöhistoria och lärande. Eliasson, Per</p>	<p>NV av forskare o praktiker (lärare, museipedagog). (NV har sina</p>	<p>NV för att skapa och upprätthålla dialog mellan forskare och praktiker kring arbete</p>	<p>- Nätverksträff i form av 2-dagars seminarium för att i presentera o bearbeta</p>	<p>Projektet förefaller ha ett tämligen stort inslag av utvecklingsprojekt för</p>

UVK/Nätverk, kartläggning

HLundkvist

Appendix 1 11(13)

MaH 372 000 planeringsbidrag	rötter i tidigare NV m miljöhistorisk anknnyt(n) MaH, LU, MdH, LiU, UmU, KaU, UU + 8 lärare, 1 museipedagog.	med miljöhistoria i undervisningen.	miljö-historiska skolprojekt ii) inventera möjligheterna för nya projekt på skolorna. - Utveckla internationella kontakter. - Upprätta website och webboard för deltagande skolor och forskare.	skolundervisning. AVSLAGEN ANSÖKAN 2004-2986 om projektbidrag: Historiemedvetande och miljöhistoria i skolpraktik och teori
2003-6970 Teknikdidaktisk forskning i nätverk för lärarutbildare. Ginner, Thomas LiU 191 000 planeringsbidrag	NV för forskare och do.rander som bygger på ett par befintliga nätverk CETIS och FONTD. LiU, LHS, GU, HD, HiG, HH, H T/U, HJ, MittH, UU, LTH, VxU, OrU	- Skapa ett forum för diskussion av planerad och genomförd forskning. - Stimulera publicering och konferensdeltagande. - Underlätta för NV:s deltagare att hålla sig ajour med utvecklingen nationellt o internationellt - Bidra till utvecklingen av teknikdidaktiken. - Utgöra en diskussions-plattform för FONTD's teknikdoktorander	NV-möten 4 ggr per år med: - Litteraturseminarier. - Seminarier med inbjudna internationella talare. - Presentation av examensarbeten utförda vid NV-institutioner. - Planering av gemensamma eller individuella forskningsinsatser.	AVSLAGEN ANSÖKAN 2004-3268 om projektbidrag: Skolans teknikundervisning - tradition och praktik.
2003-6950 Nätverket för learning studies – lärare och	NV för forskare och yrkesverk-samma lärare.	Samla lärare och forskare från LÄR-projektet för	Seminarier/symposier som dokumenteras och publiceras i	AVSLAGEN ANSÖKAN 2004-3089 om NV-bidrag:

UVK/Nätverk, kartläggning

HLundkvist

Appendix 1 12(13)

<p>forskare i samverkan. Holmqvist, Mona HiK 405 000 planeringsbidrag</p>	<p>NV utgår från bef. forskningsprojekt. HKr, GU</p>	<p>kunskapsutbyte om lärarnas villkor för planering, genomförande och utvärdering av undervisning resp. om de villkor och sätt som teorier om lärande utvecklas på.</p>	<p>rapportform och där även lärarna bidrar med skriftlig produktion.</p>	<p>Nätverket för learning studies - lärare och forskare i samarbete. AVSLAGEN ANSÖKAN 2004-918 om projektbidrag: SAIS-projektet Studier av autism som avvikelser i en social kontext.</p>
<p>2003-6910 Nätverk kring de moderna främmande språkens didaktik. Larsson Ringqvist, Eva VxU 339 000 planeringsbidrag</p>	<p>NV för forskare o do.rander. VxU, UmU, KaU</p>	<p>Skapa nationellt NV med internationella förgreningar för - gemensamma projektansökningar, - kursgivning, - handledning - att upprätta internationella forskarkontakter</p>	<p>Workshop som hålls under 2004.</p>	<p><u>Webplats:</u> Hänvisning till www.hum.vxu.se i ansökan. - Hittar inget skrivet om nätverket där efter tidiga handlingsplaner från 2003. Sökt under samverkan, forskningsprojekt, seminarier, Ringqvist mm.</p>
<p>2003-6952 Praxis och genus – praxisnära forskning i lärutbildningen Sandström, Birgitta LHS</p>	<p>NV av forskare och lärutbildare. (Utgår från bef. NV av forskare) OrU, UU, LHS</p>	<p>Att skapa miljöer för reflektion över hur genus skapas i lärutbildningens praktik. Fokus på områdena vård, textil</p>	<p>Anges ej utan ”öppen planering” där deltagande lärutbildare och forskare steg för steg gemensamt formulerar</p>	<p><u>Rapport per 050404:</u> - 3 seminarier på LHS - 4 seminarier på OrU - 1 seminarium UU - 1 gms seminarium för</p>

UVK/Nätverk, kartläggning

HLundkvist

403 000 planeringsbidrag

och förskolepedagogik.

bärande
frågeställningar för
bearbetning.

alla medverkande hölls
på LHS.
- 7 projektledningsmöt-
en.
- Gemensam ansökan
under utarbetande.
Uttalade slutsatser från
NV ligger till grund för
den nya ansökan.

**Till Projektledare/koordinatörer
för UVK-stödda nätverk**

ENKÄT om nätverksstöd från UVK/VR

Jag har som ledamot i VR:s Utbildningsvetenskapliga kommitté fått uppdraget att kartlägga utfallet av nätverksstöd som bidragsform. Det handlar inte om en utvärdering av respektive nätverk utan avsikten är att belysa vad nätverksstödet som sådant har tillfört den utbildningsvetenskapliga forskningen och forskarna.

Jag ber dig att som projektledare för ett av nätverken besvara nedanstående frågor och återsända dem med ”vändande e-mail”. Använd gärna versaler och skriv in svaren direkt under respektive fråga.

Svar från: .....

Har ditt nätverk nått de mål som ställdes upp i projektansökan?

Om inte – vad avviker och varför?

Hade samma mål kunnat nås med någon annan typ av stöd från UVK, exempelvis med ett konferensbidrag?

Vilka effekter har nätverket haft för forskarutbildningen vad gäller;

- handledning
- forskarutbildningskurser
- forskarutbildningsseminarier
- sampublicering

Vilka publikationer har tillkommit som en direkt följd av nätverkets existens:

- Refereegranskade artiklar i internationella tidskrifter
- Böcker
- Avhandlingar
- Konferensbidrag i internationella proceedings
- Rapporter på svenska
- Populärvetenskapliga artiklar
- Annat

Vilka kontakter har ditt nätverk med andra svenska resp internationella nätverk inom fältet?

Nov 06, Heléne Lundkvist - UVK/VR nätverkskartläggning
helene.lundkvist@com.slu.se

I vilken utsträckning har kontakter som etablerats inom nätverket som aktiv arbetssamverkan fortsatt också sedan nätverksstödet från UVK upphört?

Har nätverket givit några icke förväntade positiva eller negativa effekter?

Vilka nya ansökningar om forskningsmedel har skrivits inom ditt nätverk som en följd av nätverkssamverkan?

Flertalet beviljade nätverk har i ansökan särskilt framhållit att nätverket på olika sätt ska bygga upp kommunikation över webben. Nedanstående enkätfrågor är avsedda att belysa utbytet av dessa ansatser.

Använder nätverket någon eller flera av följande kommunikationsplattformar:

a. Hemsida?

Om ja, finns det någon tillgänglig statistik över
- trafik till sidan?
- historik och datum för uppdateringar?

b. Forum (internt för nätverket)?

Om ja, finns det någon tillgänglig statistik över
- användare och inloggningar?
- aktivitet (antal inlägg, aktivitet i diskussionstrådar etc) ?

c. Wiki?

Om ja, finns det någon tillgänglig statistik över
- användare och inloggningar?
- frekvens av publikationer, pm och anslag?

d. Nyhetsbrev?

Om ja,

- Hur ofta ges nyhetsbrevet ut?
- Hur många är registrerade prenumeranter?
- Finns prenumeranter utanför nätverket?

Övriga synpunkter om bidragsformen nätverksstöd :

STORT TACK FÖR DIN MEDVERKAN!

Sammanställning av enkätsvar.

15 st enkätsvar har lämnats in. Två projektansvariga, som fn har projekt som föregåtts av varsitt tidigare projekt har lämnat ett svar vardera. Dessa svar har förts in under kategorien "Fleråriga pågående projekt" nedan. Två projektansvariga, för varsitt planeringsprojekt, har inte lämnat in enkätsvar.

Sammanställningen nedan grundar sig på de svar som lämnats i de 15 besvarade enkäterna från 6 st planeringsprojekt, 3 st fleråriga avslutade projekt och 6 st fleråriga pågående projekt. Enkla ja/nej-svar återges i tabell under respektive fråga. För frågor med en huvudrubrik och ett antal underfrågor redovisas hur många som besvarat den gruppen av frågor. Därefter har innehållet i svaren sammanfattats per kategori.

Enkät

Jag har som ledamot i VR:s Utbildningsvetenskapliga kommitté fått uppdraget att kartlägga utfallet av bidrag till nätverk. Avsikten är att belysa vad nätverksstödet har tillfört den utbildningsvetenskapliga forskningen.

Jag ber dig att som projektledare för ett av nätverken besvara nedanstående frågor och återsända dem med "vändande e-mail". Använd gärna versaler och skriv in svaren direkt under respektive fråga.

 # Har ditt nätverk nått de mål som ställdes upp i projektansökan?

Typ av NV	ja	nej	delvis	Ej relev./nytt proj
planerings	4		2	
Flerår. avslutade	2	1		
Flerår.pågående	2			4

 # Om inte – vad avviker och varför?

Ex.

Mindre handledning. o kursgivning än planerat, p g a att NV (planeringsproj) ej var i fas med antagningen av nya do.rander.

Målen var för ambitiösa i förhållande till resurser och tid.

 # Hade samma mål kunnat nås med någon annan typ av stöd från UVK, exempelvis med ett konferensbidrag?

Typ av NV	ja	nej	delvis	Ej besvarat
planerings	2	2		2
Flerår. avslutade	3			
Flerår.pågående		4		2

 # Vilka effekter har nätverket haft för forskarutbildningen vad gäller;

Typ av NV	besvarat	Ej besvarat
-----------	----------	-------------

planerings	5	1
Flerår. avsl	3	
Flerår.påg.	5	1

- Handledning
- Forskarutbildningskurser
- forskarutbildningsseminarier
- sampublicering

Svaren fördelar sig på samtliga fyra punkter ovan. Forskarutbildningsseminarier är den aktivitet av ovanstående, som rapporteras för flest projekt.

Vilka publikationer har tillkommit som en direkt följd av nätverkets existens:

Typ av NV	besvarat	Ej besvarat
planerings	5	1
Flerår. avsl	3	
Flerår.påg.	5	1

- Refereegranskade artiklar i internationella tidskrifter
- Böcker
- Avhandlingar
- konferensbidrag i internationella proceedings
- Rapporter på svenska
- Populärvetenskapliga artiklar
- Annat

Alla typer av publikationer förekommer. Materialet är dock för litet för att det ska vara meningsfullt att göra några jämförelser.

Vilka kontakter har ditt nätverk med andra svenska resp internationella nätverk inom fältet?

Typ av NV	m andra sv	nordiska	internatl	Inga direkt rel t NV	ej besvarat
planerings		2	1	2	1
Flerår. avslutade		2	2		
Flerår.pågående	2	2	2		

 # I vilken utsträckning har kontakter som etablerats inom nätverket som aktiv arbetsamverkan fortsatt också sedan nätverksstödet från UVK upphört?

Typ av NV	Ja enl. nedan	nej
planerings	Ja / ja / ja / ja	Har upphört
Flerår. avslutade	Ja / ja / ja	
Flerår.pågående	Ej relevant	

 # Har nätverket givit några icke förväntade positiva eller negativa effekter?

Typ av NV	Ja enl. nedan	nej
planerings	NV har vidgats utanför de ursprungliga deltagarna. Ja, ”överraskande” konfliktfritt arbete	2/ ej svarat/
Flerår. avslutade	Ja, pos. spin off-projekt, neg. bristande uppföljning pga tidsbrist	Ej svarat
Flerår.pågående	Pos. Utv av Mastersprogram, neg. Svårigheter att hålla samman ledn. gruppen pga att flera personer slutat. Oväntat god stämning mellan deltagare med tidigare kritisk inställning till varandra. Pos. m många nya aktörer i NV.	

 # Vilka nya ansökningar om forskningsmedel har skrivits inom ditt nätverk som en följd av nätverkssamverkan?

Typ av NV	följande	Ej besvarat frågan
planerings	Ja, men avslagna / ett flertal / ja beviljad / ja beviljad	
Flerår. avslutade	Ja, flera / ja flera / ja	
Flerår.pågående	Ja / ja / ja / ja	

Flertalet beviljade nätverk har i ansökan särskilt framhållit att nätverket på olika sätt ska bygga upp kommunikation över webben. Nedanstående enkätfrågor är avsedda att belysa utbytet av dessa ansatser.

 # Använder nätverket någon eller flera av följande kommunikationsplattformar:

a. Hemsida?

Typ av NV	ja	nej	Ej besvarat
planerings	2	3	1
Flerår. avslutade	3		
Flerår.pågående	4	2	

Om ja, finns det någon tillgänglig statistik över
- trafik till sidan?

Typ av NV	ja	nej	Ej besvarat
planerings		1	1
Flerår. avslutade	(1)	1	1
Flerår.pågående	1	2	

- historik och datum för uppdateringar?

Typ av NV	ja	nej	Ej besvarat
planerings	1		1
Flerår. avslutade	(1)	1	1
Flerår.pågående	2	1	

b. Forum (internt för nätverket)?

Typ av NV	ja	nej	Ej besvarat
planerings		4	2
Flerår. avslutade	1	2	
Flerår.pågående	2	4	

Om ja, finns det någon tillgänglig statistik över
- användare och inloggnings?

Typ av NV	ja	nej	Ej besvarat
planerings			
Flerår. avslutade			
Flerår.pågående	1		

- aktivitet (antal inlägg, aktivitet i diskussionstrådar etc) ?

Typ av NV	ja	nej	Ej besvarat
planerings			
Flerår. avslutade			
Flerår.pågående	1		

c. Wiki?

Typ av NV	ja	nej	Ej besvarat
planerings		4	2
Flerår. avslutade		3	
Flerår.pågående		5	1

Om ja, finns det någon tillgänglig statistik över
- användare och inloggnings?
- frekvens av publikationer, pm och anslag?

Inga ja-svar avgivna

d. Nyhetsbrev?

Typ av NV	ja	nej	Ej besvarat
planerings	3	2	1

Flerår. avslutade	1	2	
Flerår.pågående	2	3	1

Om ja,

- Hur ofta ges nyhetsbrevet ut?/ Hur många är registrerade prenumeranter?/ Finns prenumeranter utanför nätverket?

Typ av NV	
planerings	e-postlista; används vid behov / - / - e-post 1 g per månad / c. 40 / nej nyhetsbrev ges ut vid behov / c. 100 / nej
Flerår. avslutade	2-4 ggr per år / c 400 / ja
Flerår.pågående	4 ggr per år / 40-45 / ja oregelbundet / c 200 / ja

Övriga synpunkter om bidragsformen nätverksstöd:

De synpunkter som lämnats sammanfattas under rubriken 'Enkätundersökning' i huvudtexten.